

Nepriklausoma

Lietuvos
Nacionalinė
M. Mažvydo
Biblioteka

Lietuva

This paper was mailed
Wednesday, February 20, 1991.

ALP(LK)2828

LITHUANIE INDEPENDENTE • INDEPENDENT LITHUANIA

Nr. 4 (51-ji metelis) 1991m. VASARIO – FEBRUARY 20 d. • DVISAVAITINIS LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS • 7722 GEORGE St., LA SALLE, P.Q. H8P 1C4 • Tel: 366-6220 • 50 c.

ĮVYKIŲ APŽVALGA B.N.

PLAČIAI APTARIAMAS PUBISCITAS LIETUVOJE UŽ NEPRIKLAUSOMYBĘ

"Maskva meta šešėli ant Lietuvos balsavimo dėl Nepriklausomybės" - pavadino straipsnį balsavimo šeštadienį, vasario mėn. 9 d. THE NEW YORK TIMES dienraščio pirmame puslapyje, žurnalistas Serge Schmemmann. Straipsnis rašytas vasario 6 d., "Vilnius, Lithuania", (nors dar pasitaiko vienas kitas žurnalistas, rašančių "Vilnius, USSR").

Jis sakosi, kad pirmas išpuolis, žiūrint į Parlamento rūmus Vilniuje, primena Varšuvą, Prahą ir daugelį kitų vietovių, paskutiniu laiku pasisakant prieš komunistų valdymą. Gėlių puokštės, nuotraukos herojų ir kankinių, komunizmą smerkiantys plakatai, kryžiai ir žvakės, bravado - narsa - ir viltis.

Taip pat yra ir masės - vios barikados iš cemento bloku, plieno ir spygliuotų vielų, apjuosiantys modernųjį Parlamentą, užklijuoti aplinkinių namų langai. Ir sovietų armijos ginkluoti važmenys aplink Televizijos bokstą už mylios. Visa tai liudija, kad čia vyksta kitokie dalykai.

Rytų Europoje komunistai buvo pašalinti, palyginant, nedaug nukenčiant, kai tik prarado žmonių pritarimą. Tačiau tankai, kurie riedėjo sausio mėn. 12 dieną liudijo, kad M. Gorbačiovas nutaręs, kad čia taip lengvai reikalai nepraeis.

Toks nusistatymas Lietuvą ir jos 3.673.000 gyventojų iškėlė į pirmą vietą grumtynėse dėl Sovietų Sąjungos likimo.

...Šeštadienį vyksiančius balsavimus UŽ nepriklausomą demokratine Lietuvos valstybę, M. Gorbačiovas iš anksto apskelbė nelegaliais, nes jie priešingi referendumui, kurį jis paskelbė kovo mėn. 17-tai dienai, ar Sovietų Sąjunga privalo likti kokia yra.

Kremliaus akimis žiūrint, jeigu Lietuva pasitrauks, seks neišvengiamai Estija ir Latvija, po to Moldavija, Gruzija ir Armėnija. Virš visa to iškyla Gorbačiovo nelaimė (nemezis, kaip sako žurnalistas) - Boris Jelcin'as, Rusijos respublikos prezidentas. Jis kalba apie naują sąjungą, sudarytą iš Rusijos, Ukrainos, Baltarusijos (Gudijos) ir Kazachstano. Tokiu būdu, dabartinė Sovietų Sąjunga būtų išnarstyta.

Viso išsūkio apimtis gal ne visai matoma Lietuvoje - mano žurnalistas. Kaip ir kitos Rytų Europos tau-

tos, Lietuva pasinaudojo silpnėjančios komunistų įtakos proga ir paskelbė savo suverenumą, kuris buvo per ilgus dešimtmečius užgniauztas marksizmo internacionalo.

Toliau Serge Schmemmann primena sovietinių tankų veiksmus ir tebesitęsiančius žmonių spėliojimus, budėjimus.

Viduje tos tvirtovės (Parlamento rūmų) deputatai ir toliau posėdžiauja. Gediminas Vagnorius, jaunas ministeris pirmininkas, apibūdina ekonomines problemas: "Situacija kritiška, bet išsprendžiama" - sako jis.

Vytautas Landsbergis, muzikologas, tapęs prezidentu, laikas nuo laiko kalba prie podiumo. Jis čia dabar gyvena. Tuzinai darbuotojų, taip pat talkininkų, reporterių ir pasekėjų vaikščioja, dalindamiesi naujaisiais gaudais. Kai kurie jų yra ir lietuviai iš Amerikos, atvykę į talką.

Žurnalistas aptaria ruošiamą balsavimą ir spėliojimus. Balsavimo šūkis: "TAIP už nepriklausomybę, NE vergovei".

Propaganda per valstybinę televiziją Maskvoje bando teigti, kad Lietuvoje "nacionalinis totalitarizmas yra nusistatęs prieš etnines mažumas.

Tačiau kitoje upės pusėje nuo užbarikaduoto Parlamento stovi rusų ortodoksų bažnyčia, kurioje pamaldų metu sekmadienį Tėv. Piotr Muller pasakė ugningą pamokslą, ragindamas savo parapijiečius balsuoti "TAIP", kartu su lietuviais. Kokie 5 parapijiečiai išėjo nepritardami. Vėliau, Tėv. Muller žurnalistui pasakė, kad jo parapijiečiai yra rusai, čia gyvenę dešimtmečius ir jiems taip pat iki kaklo įkyrėjo sovietų valdžia, kaip ir jam pačiam. Jo tėvas ir dėdė buvo Sibire, Stalinui valdant. "Kol komunistų partija išikabinusi valdys Sovietų Sąjungą, mes turime iš jos pasitraukti. Niekas čia nesielsia blogai su rusais. Visa tai - aiški provokacija. Komunistai nori sukelti dirbtinai įtampą".

Žurnalistas sužinojo ir apie mažesnę atsiskyrimo problemą - apie pašto ženklus. Lietuva atsispausdino punda ženklų Leipzige, Vokietijoje, bet sovietų valdininkai juos konfiskavo. Po to, neseniai Maskva sutiko, kad tie ženklai tinkami. Problema - neaišku kokią kainą būtų reikėję spausdinti, nes pinigai dar vis tebėra rubliai. "Mes tai išsprendėm labai paprastai" - paaiškino šypsodamasis Kostas Birulis, Lietuvos Pašto Telekomunikacijos ministeris, - "Mes atspausdinome tikrai skaičių, nepažymint pinigų pavadinimo".

Iš pradžių atrodo neblogai, tačiau tikrai problema, kaip ir kitos, neišspręsta.

Šis žurnalisto Serge Schmemmann straipsnis buvo taip pat atspausdintas vasario 9-10 d. INTERNATIONAL HERALD TRIBUNE laidoje.

NESUTINKA DĖL KREMLIAUS SIŪLOMU PATRULIU

6 respublikos atsisakė vykdyti Kremliaus įsakymą patruliuoti Sovietų armijos ir policijos junginiams miestų gatvėse, esą kontroliuoti kriminalinius veiksmus. Anot AFP Prancūzijos žinių agentūros, gen. E. Kalačev'as pasakė, kad 3 Baltijos respublikos, kartu su Gruzija, Armėnija ir Moldavija atsisakė vykdyti šį Kremliaus įsakymą.

"Bausmė dėl to nebus taikoma", - pasakė gen. Kalačev'as. Tačiau iš gaudamų laišku ir kitaip perduodamų žinių, žinoma, kad kai kurie sovietų kareiviai apiplėšinėja žmones, stabdė važiuojančias mašinas, neva dokumentų tikrinimui. Pamatę ką nors patinkamo mašinoje - pasiima. Išdažo mašinų langus, arba sugadina padangas. Tai vis heroiški, save vadinusios šlovingąja, armijos veiksmai...

GORBAČIOV'AS KALBĖSIS SU UŽKIETĖJUSIAIS KOMUNISTAI

Sekmadienio vasario mėn. 17 d. Montrealio THE GAZETTE atspausdino straipsnį, gautą iš ASSOCIATED PRESS Maskvoje. Jame rašoma, kad save pasivadinęs pirmininku "National Salvation Committee" grupės, Vladimir Voronin'as tvirtina, jog kalbėjęs su Gorbačiovu asmeniškai ir pastarasis pažadėjęs oficialiai su juo susitikti ir aptarti V. Voronin'o siūlymą prisipažinti, jog Gorbačioviui nepasisekė, ir geruoju perduoti valdymą "Aukščiausiam Komitetui".

Jo pranešimai nepatikrinti, tačiau jis taip kalbėjęs susirinkime Maskvoje norėdamas suburti visus užkietėjusius, ištikimusius, kad Gorbačiovo reformas reikia sustabdyti, kad kra-

tas nesusiskaldytų ir kad būtų galima sulaukyti ekonominį subliuškimą.

Minima grupė yra neaiški, nežinoma kiek narių jai priklauso, pradėjusi formuotis praėjusio rudeni. "Komitetas" sakosi, kad geruoju perėmę valdžią, sušpanduotų parlamentus, prezidentūras, politines partijas ir spaudą, kad igautų absoliučią galią įgyvendinti programą, bandančią išlaikyti Sovietų Sąjungą. Minimas mitingas pavadintas Sesija, organizuojančia spaudimą Gorbačioviui perleisti "Komitetui" valdžią. Buvo susirinkę 180 žmonių, beveik trečdalis jų žurnalistai ir stebėtojai.

V. Voronin'as pareiškė, kad 22 politinės organizacijos jau remiančios "Komitetą" iškaitant kietų parlamentarų grupę "Sojuz", kuriai vadovauja pulkininkas Viktor Alksnis.

Abu - Voronin'as ir Alksnis - sakosi reprezentuoją tvarkos nuostatus, atrodo stiprėja.

Sausio mėn. padaryti apklausinėjimai Sovietų Viesiosios Opinions Centro rodo, kad 22% pritaria, jog "aštri diktatūra yra vienintelė išeitis iš dabartinės situacijos, 61% su tuo nesutinka.

IRAKO UŽSIENIO REIKALŲ MINISTERIS LANKOSI MASKVOJE

Tariq Aziz'as, Irako Užsienio Reikalų ministeris atvyko į Maskvą vasario mėn. 17 d. tartis dėl karo paliaubų galimybių Persų lankoje. Tuo tarpu vis pastebimi daugėjantys ženklai, kad II-oji karo fazė - žemėje ir vandenyje - prasidės netrukus, nes Irako prez. Saddam Hussein'as vadovaujama kariuomenė iš okupuoto Kuait'o nesitraukia. Jo siurprizas pasiūlymas karo paliaubų su sąlygomis, kurias pirmiausiai atmetė JAV prez. G. Bush'as, nebuvo priimtas. Laikomasi griežto nusistatymo, kad Hussein'as pasitrauktų su savo kariuomene iš Kuait'o, būtų atstatytas legalus valdymo aparatas ir tuomet pradėti de-

PROTESTO BALSAS IŠ VILNIAUS

Laiškų skyriuje "THE OTTAWA CITIZEN" laikraštyje, š.m. vasario mėn. 8 d. laidoje buvo atspausdintas dr. Mildos Danys'ės pasisakymas. Šiuo metu ji dirba Kauno Vytauto Didžiojo Universitete.

As a Canadian, citizen born in Montreal in 1950 and currently teaching at Vytautas Magnus University in Kaunas, Lithuania, I protest not only the savage killings of unarmed people at the television tower in Vilnius on Jan. 13, but also the refusal of the Canadian government to accept its responsibility on the international stage to uphold the democratic government of Lithuania Latvia and Estonia.

Your silence, Prime Minister Mulroney, your tacit consent that the problem of Lithuanian independence was an internal Soviet problem, greatly strengthened the hand of conservative forces in Soviet Union and pushed President Gorbachev to further identify himself with all the anti-democratic movements of the U.S.S.R. You are helping create a monster who will be far more dangerous to the world than Saddam Hussein, because in his hands are far more powerful weapons.

I myself was at the television tower in Vilnius in the early hours of Jan. 13 and can testify that the tanks and soldiers who stormed it came there not only to seize a building but also to kill the unarmed people standing around it. Later, with many others, I rushed to the parliament buildings to stand against the tanks that would probably come there.

In those cold hours I was grateful to every non-Lithuanian who stood there too, holding the flags of the Ukraine, Poland, Latvia, Estonia and other countries. No one held an American or a Canadian flag. I was a Canadian, would not have raised a Canadian flag, for I felt deep shame at the behavior of my government. I talked to many people standing guard that night. I explained to them that the Canadian people were on Lithuania's side, that Canadians had a long and noble tradition of voluntarily fighting for other countries' freedom.

People said: "Why doesn't the Canadian government help us?" I had to say: "Because they don't want to".

Dear citizens of Ottawa: At night go and stand beside the eternal flame in front of the Parliament Buildings. Imagine that you are standing there all night for 15 hours, listening for the sound of tanks, and that only your body and that of your fellow citizens stands between a cruel enemy and your democratic government. Pray for Lithuania and for all the democratic forces of the Baltic states and the U.S.S.R.

Milda Danys, Kaunas, Lithuania.

Editors note: External Affairs Minister Joe Clark announced, following the attack on the television tower and later assault on government buildings in Riga, Latvia by Soviet commandos that Canada was withdrawing its offer of technical assistance to the Soviet Union as well as \$150 mil. line of credit for food.

rybas.

Psichologinė įtampa, diskutuojant Persijos lankos karo tikslus, priemones, pokarinę sąrangą, veiksmų žemėje pradžią, visu intensyvu reiškiasi medijoje, politinėse partijose ir eilinių žmonių pokalbiuose.

Prieš šį karą - kaip nemoralų ir perbrangų visais atžvilgiais - pasisaikančios organizuotos grupės demonstruoja, smerkdamos labiausiai JAV-bes (neteko išgirsti, kad tokios humaniškos grupės bent vieną kartą būtų demonstravusios prieš Sovietų Sąjungos veiksmus pav. Armėnijoje ir paskutiniu metu - Vilniuje ir Rygoje...Red.).

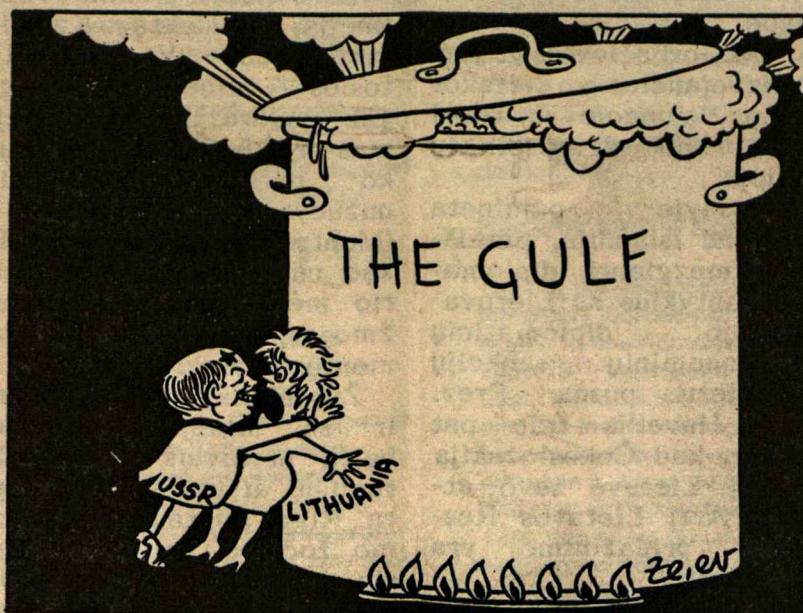
Kanadoje į viešai protestuojančių eiles įtrauktos profesinės sąjungos, moterų grupės, aplinkos priežiūros organizacijos, menininkų ir taikos grupės. Stipriausi argumentai - Kanada turėtų grįžti į savo tradicinę taikinimo rolę vietoje dalyvavimo JAV-bių vadovau-

jamoje koalicijoje prieš Kuait'o okupaciją ir Saddam Hussein'ą. Demonstruotojai įsitikinę, kaip ir kai kurios politinės grupės, kad nebuvo duota pakankamai galimybių ir laiko išgudryti taikingą konflikto sprendimą. Netgi pasigirsta balsų, kad Kanados ministras B. Mulroney turėtų atsisakyti dėl Kanados įvėlimo į šį karą.

Taikos grupės iš Vancouver'io sako, kad naudojamas SCUD raketų ir prieš Saudi Arabiją, ir prieš Izraelį yra taip pat apgailėstautina, kaip ir masinis "kiliminis" bombardavimas, vykdomas alijantų.

Artėjant, atrodo, neišvengiamiems karo veiksmams žemėje, sujudo ir Kremlius. Specialiu Aeroflot'o lėktuvu atskridęs Irako pasiuntinys Maskvon T. Aziz'as, susitiko su prez. M. Gorbačiovu, aptarti Kremliaus siūlomo taikos plano. /nukelta į 2 psl...../

3 psl.

Ze'ev, Ha'aretz, Tel Aviv

Nepriklausoma Lietuva

Už Lietuvos išlaisvinimą! Už ištikimybę Kanadai!
Pour la libération de la Lituanie! Loyauté au Canada!
For liberation of Lithuania! For loyalty to Canada!

LEIDĖJAS "NL" SPAUDOS BENDROVĖ.
REDAGUOJA - REDAKCINĖ KOLEGIJA
TELEFONAS: (514) 366-6220

Second Class Mail, Reg. Nr. 1952. Return postage guaranteed.
Postage paid at Montreal, CP. Published by the Independent
Lithuania Publishing Co., 7722 George St. LaSalle, P.Q.
H8P 1C4

Metinė prenumerata kainu Kanadoje - \$ 22.00
Rėmėjo - \$ 25.00

P.S. Bendradarbių ar korespondentų spausdinamos mintys nebūtinai turi atitikti redakcijos nuomonei. Rankraščiai gali būti trumpinami ir taisomi redakcijos nuožiūra, gražinami tik iš anksto susitarus. Už skelbimų turinį redakcija arba leidykla neatsako.

Merkinės Kryžių kalnas, kur ilsisi apie 200 partizanų palaikai.

Nuotrauka V. Kapočiaus.

MONTREALIO MIESTO IR APYLINKĖS LIETUVIŲ SUSIRINKUSIŲ 1991-ųjų metų VASARIO 17 d. MONTREALYJE PAMINĖTI 73-SIAS LIETUVOS RESPUBLIKOS NEPRIKLAUSOMYBĖS ATSTATYMO METINES

REZOLIUCIJA

Šiuo metu Lietuva ir jos Pabaltijo kaimynės Latvija ir Estija atkuria Nepriklausomybę. Mes, kaip lietuviai, didžiuojamės, kad Nepriklausomybės idealas niekada nebuvo užmirštas Lietuvoje. Baltiečiai, net ir po visokių provokacijų, taikiomis priemonėmis bando tai pasiekti. Ir kaip kanadiečiai, mes turime pagrindo tuo didžiuotis, nes Kanados vyriausybė niekada nepripažino tų valstybių inkorporacijos į Sovietų Sąjungą. Pasakytiniu metu Kanados Parlamentas aštriai reagavo į įvykius Lietuvoje ir Latvijoje: Užsienio Reikalų Ministeris smerkė sausio 13 d. žudynes Vilniuje ir nutraukė techninę bei ekonominę pagalbą Sovietų Sąjungai.

Šie gestai labai svarbūs Lietuvai - toks politinis nusistatymas daug padeda visų Pabaltijo Respublikų vilčių išsipildymui. Prieš blokadas ir provokacijas, tanus ir automatų, Lietuva turi tik du ginklus: DVASIOS TVIRTYBĘ ir LAISVĖS MEILĘ. Ir, kaip sausio 13 d. įvykiai parodė, LIETUVIAI VIS DAR PASIRUOŠĘ KENTĖTI IR MIRTI UŽ LAISVĘ.

Tokių Nepriklausomybės aukų užtenka. Kaip lietuvių kilmės kanadiečiai

Mes raginame Kanados Ministerį Pirmininką ir Užsienio Reikalų Ministerį ne tik pripažinti, bet ir užmegzti diplomatinis bei politinius ryšius su DEMOKRATIŠKAI IŠRINKTA LIETUVOS AUKŠČIAUSIA TARYBA.

Mes prašome Kanados vyriausybę raginti Sovietų Sąjungą pradėti derybas dėl LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĖS.

Mes prašome Kanados vyriausybę diplomatiniais būdais spausti Sovietų Sąjungą PAŠALINTI KARIUOMENES DALINIUS IŠ LIETUVOS miestų ir miestelių, ir grąžinti LIETUVOS VALDŽIAI TELEVIZIJOS IR RADIJO CENTRĄ, SPAUSTUVES BEI KITAS OKUPOUTAS ĮSTAIGAS.

Mes prašome, kad Kanada priimtų kaip politinius pabėgėlius visus lietuvius, norinčius pasilikti šiame krašte.

SVEIKINA LIETUVIUS PAUL MARTIN, M.P., VASARIO 16-TOSIOS PROGA MONTREALYJE

"It is indeed a pleasure and an honor that you, members of the Lithuanian-Canadian community of Montreal, have asked me to celebrate with you the commemoration of Lithuanian Independence.

Your community and other like it across Canada and indeed around the world, bear witness to the enduring vitality of the Lithuanian language and culture.

The valiant efforts of the Lithuanian people and its sisters Baltic States have taught us much. They have taught us that moral principles, that principles of Justice are the principles of nationhood.

There is no doubt that we are on the threshold of a renewed world order and that Lithuania and the Baltic States are indeed the symbol of that order.

Canada must be at the forefront of the battle being waged in support of Lithuania. As a nation we must take up the defense of Lithuania in its right to absolute independence. A people who have held free elections, a people who have consistently fought for their independence are entitled to this country's enduring support. Canada must stand united beside Lithuania in its courageous battle.

All of us, whether or not we are of Lithuanian descent, share in the hopes and aspirations of the Lithuanian people. Their is a cry from the heart to recognize the wishes of its people. There can be no nobler a cause."

/.....atkelta iš 1 psl./

Washington'e Baltųjų Rūmų darbuotojai patvirtino, kad prez. G. Bush'as kviesionuoja Maskvos intencijas, tačiau jis pasitikiš, kad Irakas neris jokio plyšio, kurį galėtų eksploatuoti, tarp JAV ir Sovietų pozicijų šiuo klausimu.

Iš kitos pusės - vis daugėja bauginančios žinios apie Saddam Hussein'o megalomaniškas užmačias, sukauptų per eilę metų ginklų arsenalus (kuriais jį aprūpino ne tik bizniečiai iš JAV, bet ir Maskva, įskaitant jos tūkstančius patarėjų, bei ir didžiųjų Lietuvos Bendruomenės

Europos valstybių prekijai). Susidaro įspūdis, kad ruošiamasi, anot G. Bush'o "naująjį pasaulį" kurti ne tik "išvadavus Kuwait'ą", bet ir pašalinus iš valdžios Hussein'ą ir jo vyriausybę.

MONTREALIO MEDIA APIE LIETUVIŲ VASARIO 16-TAJĄ

"The Gazette" atspausdino vasario mėn. 18 d. Harvey Shepherd straipsnį A-4 puslapyje, pavadintą stambia antrašte NERVOUS LITHUANIANS LOBBY HARD FOR RECOGNITION BY CANADA. Aprašydamas iškilmingą VASARIO 16-tosios minėjimą Montrealyje, turėjo progos pasikalbėti su PLB vicep. Gabija Petrauskiene. Ji buvo atvykusi iš Toronto dalyvauti minėjime kaip prelegentė ir jis cituoja kai kuriuos jos pasisakymus.

Žurnalistei imponavo tai, kad ji pati buvo laikiusi Lietuvoje, kai naujai išrinkta Vytauto Landsbergio vyriausybė paskelbė NEPRIKLAUSOMYBĖS ATSTATYMĄ, 1990 m. kovo mėn. 11 d.

Jis pažymi, kad G. Petrauskiene, kalbėdama apie visus Kanados lietuvius, pasakė, kad jie tikisi, jog Kanados parlamentarų delegacija vyks į Vilnių š. m. kovo mėn. viduryje, kai Sovietų vyriausybė planuoja kovo 17 d. savo referendumą. Primena, kad š. m. VASARIO mėn. 9 d. Lietuvos plebiscite UŽ LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĘ pasisakė 90% iš 84% balsavusiųjų.

Gabija Petrauskiene rašo jis, siūlė, kad vyktų visų Kanados partijų delegatų, remiami vyriausybės lietuvių bendruomenės ar panašiai. Vienas narių būtų PAUL MARTIN, liberalų M.P. LaSalle-Emard apylinkių, kurį šiame minėjime atstovavo jo žmona Sheila (perskaičiusi jo pasveikinimą Red. Žiūr. jo tekstą kairėje).

Žurnalistas taip pat perdavė G. Petrauskiene's nuomonę, kad sunku Kanados vyriausybę įtikinti pripažinti Lietuvos Nepriklausomybę, nes vis manoma, jog M. Gorbaciov'as turi stabilizuojančios itakos Sovietų Sąjungoje ir todėl norinti, kad jis pasiliktu valdžioje.

Straipsnyje paminėta žinia, kad Islandija, pareiškusi užmezgianti diplomatinis santykius su Lietuva nepabijoję diplomatinį ir ekonominių sankcijų iš Sovietų pusės. Prez. Vaclav Havel'is taip pat pareiškė, kad Čekoslovakija pasisų į Lietuvą savo atstovus. Arti Lietuvos Respublikos pripažinimo yra ir Norvegija.

Arūnas Staškevičius, Lietuvos Bendruomenės

Montrealio A-kės p-kas patvirtino žurnalistei Harvey Shepherd, jog esame aktyvūs sukeldami reikalingas lėšas, susirūšdami su vietos valdžia ir palaikydami kontaktą su kitomis Baltijos valstybių grupėmis.

"LA PRESSE" savo vasario mėn. 18 d. laidoje A-6 skyriuje atspausdino 2 straipsnius VASARIO 16-tosios proga. Lilly Tasso pavadino aprašymą minėjimą ir santrauką paskutiniųjų įvykių "Lietuviai į pagalbą savo Tėvynei kelyje į išlaisvinimą". Atspausdintos ištraukos pasikalbėjimų su montrealiečiais Vytautu ir Dalia Grudžiais. Žurnalistei imponuoja, kad mūsų jaunimas aktyviai reaguoja į įvykius, kad jie, nematę Lietuvos, kai kurie pasiryžę asmeniškai užsiangažuoti, dirbti Lietuvoje, pasidalindami savo patirtimi. Ji paminė įvairias jaunimo organizacijas Montrealyje, taip pat paminė Pagalbos Lietuvai Vajaus veiklą.

Tipišku taikliu jomoru žurnaliste prisimena, kaip "L'Express" žurnalas, aprašant paskutiniuosius įvykius Lietuvoje, rado tokį šūkį: "Vilnius: ne terez pas sur le pianiste" (iš Vilniaus: nešaukite į pianistą, - aliuzijos į prez. Landsbergį. Red.). Prie straipsnio atspausdinti Karlos ir Dariaus Čuplinskų vestuvinė nuotraukėlė, prisimenant, kaip tie jauni žmonės iš Kanados, nuvykę į Vilnių dirbti, susipažino ten.

Kitas straipsnis didele antgalve "Kanada kviečia pripažinti Landsbergio vyriausybę", rašytas Marie France Leger.

Cia cituojamas pasikalbėjimas su PLB vicep. Gabija Petrauskiene, prelegentę VASARIO 16-TOSIOS MINĖJIME Montrealyje, kuris irgi aprašomas. Prelegentė žurnalistei pasakė "tiesiai-šviesiai" anot lietuviško išsireiškimo: "JEIGU MES NEGAUSIME STIPRAUS TARPTAUTINIO DĖMESIO - MES PRAŽŪSIME".

Žurnaliste paminė rezoliuciją, patiektą Kanados vyriausybei Vasario 16-tosios minėjimo proga. Jai padarė įspūdį minėjimas ir Remigijaus Satkausko perskaityta eulogija nužudytiems Vilniuje. (Montrealio radijas pranešė, kad nuo žaizdų mirė vasario mėn. 18 d. dar vienas žmogus, saugojęs parlamentą Vilniuje. Red.).

Žurnaliste susipažino ir su minėjimo svečiais baltų atstovais ir pabrėžė rumūnų atstovės Mm. Laura Riga stipraus entuziazmo žodžius, palydėtus gausių aplodismentų: "Po kelių mėnesių, už metų-Lietuva bus galų gale laisva!" Tais

žodžiais baigiamas straipsnis.

O mes žinome, kad galėjo ir gali būti laisvė geriau anksčiau, negu vėliau. Žmonės pakaitomis tebedūdi, saugodami savo parlamentą ir Rūmus, svarbesnius valstybinius pastatus Vilniuje, Kaune ir kitur. Tebesišildo atgrubusias rankas prie laužų ir tebelaukia VIENO HUMANIŠKO IR TEISINGO ŽODŽIO: PRIPAŽĖSTAME!

MONTREALIO STUDENTAI DOMISI LIETUVA

CONCORDIA Universiteto Montrealyje studentai šalia savo savaitinio laikraščio CONCORDIA'S THURSDAY REPORT, puoselėja ir Mėgėjų Radio Klubą (Ham Radio Club). Š. m. sausio mėn. 31 d. savo leidinyje studentai rašo jog Mėgėjų Radio Klubu nariai kartais yra vieningi, kuriems pavyksta susisiekti su pasaulio neramumų židiniais. Paskutinių savačių bėgyje jie susisiekė su radio mėgėjais Persų įlankoje ir su BALTIJOS valstybėmis, klausydamiesi istorijos vyksmų.

Tame leidinyje "Of the Cuff" skyriuje CONCORDIA Universitetas prieš vienus metus atidaręs koncertinę salę, džiaugiasi, kad 620-ties vietų statinys yra vertinamas profesionalų kaip geriausia akustikos salė.

Reikia tikėtis, kad šio universiteto lietuviai studentai turi progos ir ja naudojasi, painformuodami savo kolegas, o ir paragindami rašyti Kanados vyriausybei laiškus, kad iš naujo pripažintų de jure ir de facto Lietuvos nepriklausomybę, kaip kad išdri-so padaryti ISLANDIJĄ. Apie tai mūsų jaunimas galėtų taip pat pasisakyti tame "Of the Cuff" skyriuje. Tik nedelsti!

P.S. Jei jūsų vaikai-studentai šito straipsnio nepastebėtų - atkreipkite jų dėmesį ir jiems paskaitykite.

CONCORDIA'S THURSDAY REPORT atspausdino

pasisakymą antgalve: "PERESTROIKA" NEPASI-BAIGĖ, TIK PRISTABDYTA" - sako Prusko.

"Per pakutines 3 savaites 20 lietuvių ir latvių prarado savo gyvybes grumtynėse, užtikrinant savo respublikų nepriklausomybę nuo Sovietų Sąjungos. Rašant (šiuos žodžius) Sovietų armija užėmė Spaudos sandėlį už Vilniaus, Lietuvos sostinės, ir kareivių daliniai nepasitraukė iš šių dviejų respublikų sostinių.

Sov. prezidentas M. Gorbaciov'as paneigia, davęs įsakymą šaudyti, bet nesutinka tuos dalinius atitraukti. (Nepaminėta, kad užėmė Radio stotį. Red.) Ką tai reiškia "Perestroikai"? Politinių mokslų prof. Marika Puska-Carroll (lenkų-vengrų kilmės), sako, jog tai nereiškia "Perestroikos" pabaigą, o tik jos atidėjimą.

Kas dabar vyksta Baltijos valstybėse, nėra atsitiktinumas; vyksta politikos kaita, kaita su Gorbaciov'o žinia ir pritarimu. Tačiau nemanau, kad tai ilgai truktų. Nebus sugrįžtama prie kietųjų komunizmo ir stalinizmo metodų.

"Gorbaciov'as, - sako ji - nutarė laikinai paaukoti "Perestroiką", kad išlaikytų Sovietų Sąjungą. Tai nebūtų jam per didelis nukrypimas. Jo "Perestroikos" vizija - tai šiek tiek žmoniškesnis komunizmas, bet jis taip pat save laiko ir gynėju Sovietų Socialistinių Respublikų Sąjungos, jeigu "socialistinių" pavadinimą ir reikėtų išmesti. Dabar jis elgiasi pagal principą, jeigu ir ne realybę.

Svarbu prisiminti, kad šiuo metu Gorbaciov'as yra apsupas konservatyviųjų, nes jis prarado daugumą reformatorių ir radikalų. Sunku tvirtinti, ar jis prarado narsumą, ar yra priverstas trauktis.

"Abejotina" - tvirtina Pruska, - "ar tai jis toliau tęs "Perestroiką". Manau, kad jis bus nustumtas į nuosaukę. Tačiau, užkietėjusieji (hard liners) nelai-

/ nukelta į 3 psl...../

REMKIME KANADOS LIETUVIŲ FONDA!

Iki šiol šis fondas išleido per 600,000 dolerių lietuviškai kultūrai, menui, švietimui paremti. Pagrindinis fondo kapitalas yra neliečiamas, tiktai palūkanos skiriamos lietuviškai veiklai įvairiose srityse.

Sudarydami testamentus, bent dalį turto palikime Kanados lietuvių fondui (Lithuanian-Canadian Foundation).

Tapkime šio fondo nariais ir aukokime jam! Visos aukos atleidžiamos nuo valstybinių pajamų mokesčių.

Testamentines ir kitas aukas siųsti:

Lithuanian-Canadian Foundation, 1573 Bloor St. W., Toronto, Ont. M6P 1A6.

Sio fondo šūkis: "Kapitalas Lietuvai, palūkanos - lietuvių bei išeivijai!"

NEPRIKLAUSOMA LIETUVA

TELEGRAMA Vilnius, 1991 m. sausio 15 d.
Vašingtonas, Baltieji rūmai, Jo Ekscelencijai
George Bush,
JAV Prezidentui

Besirūpindami Persijos ilankos krizės problemomis, prašome, neužmirškite kenčiančios už savo Nepriklausomybę Lietuvos!

Vincentas Kardinolas Sladkevičius,
Kauno Atkivyskupas
Lietuvos Vyskupų Konferencijos pirmininkas
(Vertimas iš anglų kalbos).

TELEGRAMA 1991 m. sausio 13 d. Maskva
Kremliaus Jo Prakilnybei TSRS Prezidentui
Michailui Gorbačioviui

Šią naktį Vilniuje aidėjo partanų šūviai, tarybiniai desantininkai muše ir žudė taikius piliečius. Jau trečia diena jie užiminėja pastatus įvairiose Lietuvos vietose. Tarybinė karinė vadovybė kursto TSKP organizaciją Lietuvoje nuversti teisėtai išrinktą demokratinį suverenios Lietuvos valstybės - Lietuvos Respublikos Parlamentą ir Vyriausybę.

Lietuvos Katalikų Bažnyčios Episkopatas protestuoja prieš toki neteisėtumą ir nežmoniškumą. Mes prasome Jūsų Prakilnybę patvarkyti, kad būtų nutraukta karinė intervencija mūsų taikiamame krašte, kad būtų nubauti kaltininkai, sugrąžinti užgrobtieji objektai ir atlyginta žala. Sugrąžinti gyvybę nužudytiems jaunuoliams ir jaunuolėms, deja, nesugebėsite nei Jūs, nei mes. Manome, kad Jūsų atskaitingas postas ir aukštas Nobelio taikos premijos laureato titulas įpareigoja Jus Dievo ir žmonijos akyse.

Su pagarba -

Kardinolas Vincentas SLADKEVIČIUS
ir visas Lietuvos Katalikų Episkopatas
(vertimas iš rusų kalbos)

ATVIRAS LAIŠKAS GENEROLUI MAJORUI USCHOPCIUKI

Ar Jūs esate susipažinęs su Rusijos karininko garbės supratinu?

(Aš nerašau "ruso", nes Jūs tikriausiai baltarusis. Nerašau ir "tarybinio", kadangi tarybinis karininkas neturi kitokio supratimo apie garbę - tik tarnavimą partijai).

Jeigu Jūs žinote, kas yra karininko garbė, - Jums likusi vienintelė išeitis. Jums sutepusiam karininko uniformą, kaip ir visą liaudies armiją, liaudies kraują. Jūs pats, generole, iš pradžių prisigalvojate priešų, o paskui stengiatės savo prasimanymus paversti realybe.

Būtent, Jus kurstote tarp tautų neapykantą armijai,

1991 m. Š. AMERIKOS LIETUVIŲ SPORTO ŽAIDYNĖS

41-sios Š.A. Lietuvių Sporto Žaidynės įvyks 1991 m. balandžio 13-14 d.d. Chicago, IL., Visuotino ŠALFASS-gos suvažiavimo nutarimu ir ŠALFASS-gos Centro Valdybos pavedimu.

Žaidynių programoje - 1991 m. ŠALFASS-gos Krepšinio Tinklinio, Lėdo Ritulio, Kėgliavimo (Bowling), Raketbolo (Racquetball), Stalo Teniso ir Šachmatų pirmenybės.

Krepšinio pirmenybės numatomos praversti šiose klasėse: vyrų A, vyrų B, jaunių A, jaunių B, jaunių C, jaunių D ir moterų.

Tinklinio pirmenybės planuojamos vykdyti vyrų, moterų, mergaičių A ir mergaičių B klasėse.

Krepšinyje ir tinklinyje - prieauglio A klasei priklauso gimę 1972 m. ir jaunesni, B klasei - gimę 1974 m. ir jaunesni, C klasei - gimę 1976 m. ir jaunesni ir D klasei - gimę 1978 m. ir jaunesni.

Krepšinio vyrų A klasę sudaro iškilesnės komandos, atrinktos ŠALFASS-gos Krepšinio Komiteto. Likusios komandos žaidžia B klasėje, kur gali dalyvauti ir vyrų A klasės komandas turinčių klubų antrosios komandos.

Krepšinio ir tinklinio pirmenybės vykdo Chicago LSK Neris.

Lėdo ritulio pirmenybės vyks tik vyrų klasėse (amžius neribotas). Jas vykdo Chicago LLRK Ginataras.

Kėgliavimo, Raketbolo, Stalo teniso ir Šachmatų pirmenybių programos, klasės etc. bus nustatyta po preliminarinės registracijos, atsižvelgiant į išreikštą susidomėjimą bei pateiktus pageidavimus. Šių šakų pirmenybes vykdo atitinkamų šakų ŠALFASS-gos komitetai per savo narius bei įgaliotinius Chicagoje.

Preliminarinė registracija visoms sporto šakoms - iki 1991 m. vasario 28 d., pas žaidynių koordinatorių Zigimą Žiupsnį.

Zigimas Žiupsnys, 4501 West 100-th St. Oak Lawn, IL 60453. Tel: (708)-425-3379. FAX# 312-436-6909.

Pagal preliminarinės registracijos davinius bus nuspręsta, kurios sporto šakos bus žaidynėse vykdomos, nustatyta jų programos ir paskelbta galutinės registracijos datos ir adresai.

Dalyvavimas yra atviras visiems ŠALFASS-gos vienetams ir individams, atlikusiems metinę 1991 m. ŠALFASS-gos narių registraciją. Principiniai, dalyvių skaičius visoje sporto šakose yra neribotas.

Smulkesnės informacijos pranešta visiems ŠALFASS-gos klubams. ŠALFASS-gai nepriklauso vienetai bei individai dėl informacijų prašomi kreiptis į Z. Žiupsnį.

ŠALFASS-gos CENTRO VALDYBA

/.....atkelta iš 2 psl./

mės. Anksčiau ar vėliau, Baltijos valstybės atgaus savo nepriklausomybę ir Sovietų Sąjunga, ar koku kitu vardu ji bus vadinama, tės toliau "Perestroiką".
(Vertė b.n.)

CHOLEROS EPIDEMIJA PERU VALSTYBĖJE

Po 1.000 kasdienų daugėja susirgimų choleros liga Peru valstybėje. Epidemija, jeigu nebus tvarkoma, gresia persimesti į kaimyninį Ecuadorą ir kitur.
1991.II.20

Cholera įsimeta dėl blogų higienos sąlygų, yra sukelia bakterijų, kurios įsitaiko viduriuose. Lengvai plinta ten, kur nėra tinkamai įrengtos kanalizacijos, pakankamai vandens. Lengvai užsikrečia geriamas vanduo ir upeliai, taip pat žuvis ir daržovės. Montrealio St.Luc ligoninės gydytojas, užkrečiamų ligų specialistas dr.Julio Soto pradėjo vaikų rinkti atitinkamus vaistus, dehidraciją gydančią druską ir kitką.

JUSTINO MARCINKEVIČIAUS ŽODIS, PASAKYTAS KATEDROS AIKŠTĖJE, ATSIŠVEIKINANT SU ŽUVUSIAIS SIAIS 1991 m. SAUSIO 16 d.

Prieš daugelį metų čia stovėjo didžiojo kunigaikščio Vytauto karstas. Dabar čia guli mūsų vaikai, ir mes apraudam jų žūtį, suprasdami, kad jie priklauso istorijai, kad jie dabar sildosi sužvarbusias rankas prie Amžinosios ugnies kartu su didžiais mūsų tautos didvyriais. Lietuva pasilenkia prie jų ir užkloja juos amžina laisve. Tai pirmieji tikrai laisvi Respublikos piliečiai ir pirmosios mūsų Nepriklausomybės aukos. Pasaulis mato - pasiekta smurto ir žiaurumo viršūnė: nužudyti, tankų vikrais su-traisdyti beginkliai žmonės, kurie niekam nekėlė jokio pavojaus. Savo rankomis jie laikė apglėbę ne svetimą, ne užgrobtą, o SAVO žemę, jų akys buvo pakeltos į SAVO dangų, o į automatų šūvius jie atsakė skanduodami: LIE-TU-VA! Jie ir krito su šiuo žodžiu lūpose, nunešdami jį prie Dievo kojų. Nedidelė Lietuva šiomis dienomis vėl tapo didelė. Ją iškėlė ir išaukštino žuvusiųjų didvyriškumas, dvasios tvirtybė, laisvės meilė. O Lietuva iškelia ir išaukština savo gynėjus, dar syki patvirtindama, kad nemirtingumą ir amžiną šlovę suteikia tikrai Tėvynė.

Ne keršto šaukiasi mūsų širdys. Teisingumo šaukiasi, jeigu jis dar yra šiame pasaulyje. Žmogiškumo, jeigu jis dar visiškai nesutryptas. Tegu žino Nepriklausomybės priešai, kad savo tikėjime ir kovoje mes dar labiau su-tvirtėjome, nes mūsų žuvusieji niekad neapleidžia mūsų, jie pasilieka kartu su mumis, jie paremia ne tik mus, jie paremia laisvę, teisingumą, demokratiją, visuotinius tiesos ir humanizmo principus. Sakau, kokie mes stiprūs, kai mano ranka tavo rankoje, o tavo ranka - jo rankoje. Šitoje visą Lietuvą apkabinusioje rankų grandinėje amžinai jausime ir jų, žuvusiųjų, rankas, jie stovės kartu su mumis, kaip tą sausio 13-tosios naktį, prieš tankus ir automatus, prieš tamsą ir smurtą, prieš begėdišką melą ir šmeižtą.

Mūsų Nepriklausomybės augalas gausiai palaistytas šventu jos gynėjų krauju. Amžinam gyvenimui ant Lietuvos patekėjo jų širdys. Gyvensime ir kovosime jų šviesoje.

neapykantą SSSR, neapykantą rusams!

Tačiau aš nenoriu, kad Lietuvoje neapkęstų manęs ir mano vaikų, nenoriu - ar Jūs tai suprantate?! Už ką turi manęs neapkęsti Pranas Laukaitis, su kuriuo aš tarnavau armijoje? Arba Stasys Lialas, mano bendrakursis VRM mokykloje Kaune?

O Jūs norite, kad manęs neapkęstų ir Raivo Annom iš Estijos, buvęs gvardijos eilinis, su kuriuo dvejus tarnybų metus žygiavau vienoje rikiuotėje, ir Haris Grosbergs iš Latvijos. Na, tokiu atveju - ir į Kazachstaną patraukite, ir tegul mano draugas Amanžoe Mašikov, buvęs autobūrio seržantas, taip pat taps mano priešu. Mūsų kuopos uzbekai tegul perpjauna gerkle Vitkai Vasilegui iš Ferganos srities, o paskui ateis eilė Važi Kinadzei, Sako Budagianui, adigėjų Aisi Chvarževui, dagestaniečiui Ramazanui Ismailovičiui. Ir tegul latvis Erikas Nikitin būtinai prisimena, kaip rygties seržantas Kostia Leonardov rusas, jį be eilės skyrė į tarnybą.

Generole, Jums privalu išeiti į Gedimino aikštę, nusilenkti kilniai Lietuvos liaudžiai ir prašyti jos atleidimo. Su pagarba ir be patyčių.

O.V. ADRIANOV

VRM atsargos karininkas, Kaliningrad.

Kreipimasis į Lietuvos rusus

Mielieji, brangieji, broliai ir seserys rusai!

Šią baisią valandą, kada sprendžiamas Lietuvos likimas, kada gatvėse tankiai, kada pralietas nekaltų žmonių kraujas, aš kreipiuosi į Jus Kristaus meilės ir broliško maldavimo žodžiais.

Respublikoje valdžia nori užgrobti ginkluoti banditai, prisidengę partiniais bilietais ir nacionalinio gelbėjimo lozungais. Netikėkite jais: jie neatneš jums laimės. Jie nori sugrąžinti totalitarizmą, nuo kurio pasibaisėjęs nusigręžia visas pasaulis, visa žmonija. Tai reiškia pertvarkos galą, suverenų respublikos teisių ir laisvių sutrypimą, demokratijos žlugimą.

Mūsų didžioji tauta - Sergijaus Radoničio ir Serafimo Saroviečio, Dostojevskio ir Tolstojaus, Puškino ir Lermontovo, Solženicyno ir Sacharovo tauta - neturi virsti mažų kaimyninių tautų smaugėja ir okupantu. Mūsų šaunioji Armija, parodžiusi didelį heroizmą kovose su užsienio interventais, pati neturi virsti intervencijos įrankiu. Rusų kareiviai - mūsų broliai ir sūnūs - neturi šaudyti į beginklius žmones, neturi lieti brolių kraują.

Lietuvių tauta jau yra pasirinkusi - ji yra už laisvę, demokratiją, nepriklausomybę. Jai nebusis ekonominiai sunkumai, jei tik galėtų ištrūkti iš totalitarinio režimo valdžios, kuri pralėjo jūras žmonių kraują, pražudė milijonus nekajinamųjų gyvybių.

Aš maldauju jus, rusų žmonės - neremkite okupantų, nereikalaukite vadinamojo "prezidentinio valdymo", neprijauskite diktatoriams, nesirinkite į mitingus, kuriuos organizuoja "Jedinstvo" ir "Gelbėjimo komitetas". Tie, kas nori atkurti sovietų valdžią, eina prieš liaudį ir prieš istoriją. Bolševikų valdžia 73 metus laikėsi vien apgaule ir prievarta, vien pralietu krauju. Nejaugi reikia, kad visa tai pasikartotų ir tęstųsi? Nejaugi dar neužtenka tų aukų, kurios jau atiduotos šiai siaubingai sistemai, savo nusikaltimais viršijusiai visus nusikaltimus, kuriuos yra padarę visi istorijos žinomi totalitariniai režimai, net yokiškasis fašizmas?

Skaudu ir liūdna matyti rusus, atakuojančius teisėtą Lietuvos vyriausybę, besistengiančius po TSKP ir "Jedinstvo" vėliavomis atkurti totalitarizmą. Gėda dėl tų rusų, kurie iki šiol nesuvokia sovietinio režimo viso žiaurumo ir nežmoniškumo, darančio gėdą rusų tautai, nešančio sielvartą ir kančias kitoms tautoms.

Aš šaukiuosi dėl jūsų išganytojo malonės ir meldžiuosi, kad visoms kenčiančioms tautoms Jis duotų taiką ir brolišką meilę. Jo malonė tebūna su mumis. Amen.

Kauno ortodoksų Apreiškimo Katedros
klebonas ILARIJONAS

SOVIETŲ SIŪLYTAS TAIKOS PLANAS PERSI- JOS ILANKOS KARO PA- LIAUBOMS NEPAKANKA- MAS

Laikraštį leidžiant sužinota, kad JAV prez.G.Bush M.Gorbačiovo'o taikos pasiūlymą Irakui laiko nepriimtiniu, nes jame nesą paliesti dar kiti, labai svarbūs klausimai.

M.Gorbačiovo'o pasiūlymai, anot Vokietijos žurna-

lo "Das Bild", buvo tokie:

1. besąlyginis Irako kariuomenės pasitraukimas iš Kuwait'o;
2. už tai SSSR žada garantuoti Irako sienų neliečiamybę ir dabartinio Sadam'o režimo išsilaikymą;
3. taip pat SSSR priešinsis bet kokioms sankcijoms prieš Iraką ir
4. bus iškeltos po paliaubų visos esminės Viduriniųjų Rytų problemos, tarp jų ir palestiniečių klausimas.

Information

Ville de Montréal

La Ronde and Aqua-Parc need you this summer

La Ronde and Aqua-Parc are looking for students to work over the summer to fill in for the following positions:

- typist
- clerk
- ride monitor
- maintenance person
- watch person
- security agent
- ticket-seller
- information agent
- lifeguard (at Aqua-Parc)
- admission agent

Applicants must:

- be full-time students (minimum four courses) at a CEGEP or university;
- be available for full-time work from May 27, 1991;
- possess an open, warm personality and be diplomatic;
- exhibit a facility for working with the public;
- express themselves articulately;
- lifeguards are required to have their National Life saving Certificate.

Salary: starting at \$7.45 per hour.

Job applications ("demande d'emploi") are available at all ACCES-MONTRÉAL (BAM) offices or at the La Ronde human resources department. Interested candidates are required to use this application. However, they may attach their curriculum vitae to it. The deadline is April 1, 1991.

A career as a firefighter? Why not?

The city of Montréal plans to hire several hundred firefighters over the next few years. This career provides excellent working conditions and attractive benefits. The fire department hopes young men and women from Montréal will consider joining its team.

For more information, please get in touch with the Institut de prévention des incendies du Québec (IPIQ) at 686-6161 or the Service de la prévention des incendies de Montréal at 872-7493.

District Advisory Committees (CCA)

The next regular meetings of the district advisory committees will be held on March 18, 19 and 20, 1991. For further information on these sessions, please consult your ACCES-MONTRÉAL office or telephone the Bureau interculturel de Montréal.

Harbour for the Homeless

The city will soon inaugurate a temporary, 55-bed night shelter for the homeless at 7950-7970 Hochelaga Street East. Its doors will open at 8 pm; and in the morning, breakfast will be served until 8 am when it closes for the day. The staff at Dernier Recours, 1250 Sanguinet Street, will be handing out tickets for access to this service. A bus will provide transportation to the

new shelter in the evening and back to Dernier Recours the following morning.

For further information, please contact Dernier Recours at 872-2453.

Free Cultural Fare for all Tastes

The Ville de Montréal is sponsoring an intriguing selection of free cultural events at its 12 maisons de la Culture. Look for the Parallèle insert in Voir magazine for program details the third Thursday of every month. The maisons de la Culture and ACCES-MONTRÉAL offices also have information on these events or you may call 872-6211.

Property taxes come due on April 1

Ville de Montréal property taxes covering the period between January 1 and December 31, 1991 are being mailed out to ratepayers this month. According to the Act on municipal taxation, if your total account comes to more than \$300, you may pay it in two equal installments, due on April 1 and July 1.

Tax bills may be paid at any bank or caisse populaire. You may also mail your payment to: Ville de Montréal, Service des finances, C.P. 3300, Succursale Place d'Armes, Montréal, Québec H2Y 3M1.

Don't forget to read carefully all explanations and

instructions on the back of your tax bill.

March 21 International Anti-discrimination Day

On March 21, 1991, the municipal Executive Committee, inspired by the United Nations position, officially signed the **Montréal Declaration Against Racial Discrimination**. With this gesture, the municipal administration committed itself to taking all measures necessary to combat discrimination directed against one's race, creed, colour and ethnic or national origin as well as to promote harmonious interracial and intercultural relations with respect for and understanding of all.

Remember that March 21 is the anniversary of the Sharpeville massacre in South Africa when peaceful demonstrators protesting apartheid were killed or wounded.

Information: Bureau Interculturel de Montréal (BIM): 872-6133

LIETUVOS, LATVIJOS IR ESTIJOS KELIAI Į LAISVĘ.

Vytautas Skuodis
(Svarbesnių įvykių kronika: 1990 metų liepos mėn.
/ tęsinys /

Jame kalbėjęs SSKP politbiuro narys ir LKP (SSLP) CK pirmasis sekretorius M. Burokevičius susirinkusiuosius pasveikino visos lietuvių liaudies vardu. Visos kalbos buvo sakomos rusų kalba. Tą dieną LIETUVA SKELBĖ GEDULŲ DIENĄ. Prie įstaigų ir GEDIMINO pilies bokšte vėliavos buvo pusiau nuleistos, prie namų - perrištos juodais kaspinais.

- LATVIJOS Respublikos AT paskelbė pareiškimą, kuriame sakoma, jog 1940 m. liepos 21 d. buvo pradžia masinio teroro ir genocido prieš Latvijos gyventojus, ir jo pasekmės tebejaučiamos ir šiandien.

Liepos mėn. 22 d.

- Į LIETUVĄ atvyko SUOMIJOS konsulė Leningrade Terhi Hakala. Trijų dienų vizito tikslas - sužinoti politinę bei ekonominę padėtį Lietuvoje, blokados padarinius Respublikos ūkiui.

Iki liepos mėn. 23 d.

- ESTIJOS, LATVIJOS ir LIETUVOS respublikos pasirašė susitarimą atskirai išleisti savo pašto ženklus, kurie galios tarp tų respublikų. Susitarimą pasirašė tų respublikų ryšių ministrai.

- LATVIJOS ir ESTIJOS įjungimo į SSSR 50-jų metų minėjimus suorganizavo tų respublikų nepriklausomybės prieštai.

- Latvių poetas Janis Peters paskirtas oficialiuoju LATVIJOS Respublikos atstovu Maskvoje. Jis yra SSSR liaudies deputatas, vienas iš Latvijos Liaudies Fronto steigėjų.

Liepos mėn. 23 d.

- Blokados pasekmės LIETUVOJE tebesijaučia. Pramonėje, statyboje ir transporte nedirbo 10.100 žmonių. Priverstinai atostogavo 20.700 žmonių. Žemės ūkyje pagrindinio darbo nedirbo 2.900 mechanizatorių. Dar neveikia 4 cukraus fabrikai, Kauno kojinių fabrikas, baldų kombinatas "Vilnius". Nuo blokados pradžios (IV.16./ pramonės įmonės nepamogino produkcijos už 453 mil.rublių, statybos organizacijos neatliko darbų už 30 mil.rublių. Įvairiose ūkio šakose negauta 117 mil.rublių pajamų. Vykto tarpvalstybiniai produkcijos ir prekių mainai.

- LIETUVOS Respublikos vyriausybės posėdyje numatyta įvesti ženklus su lotyniškais raidėmis visoms transporto priemonėms, kurių atitinkamas derinys reikš transporto priemonės priklausomybę LIETUVOS Respublikai. Tokie ženklai bus išduodami nuo 1991 m. sausio mėn. 1 dienos.

- VLİK'as paskelbė pareiškimą, kuriuo įsipareigojo talkinti LIETUVOS vyriausybei jos siekime įvykdyti faktišką LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĖS ĮGYVENDINIMĄ ir suvereninių galių vykdymą, dėti visas pastangas GAUTI LAISVŲ VALSTYBIŲ PRIPAŽINIMĄ LIETUVOS VYRIAUSYBEI, išplėsti bendradarbiavimą su LIETUVOS vyriausybe, jungti ir derinti organizacijų ir privačių iniciatyvų akcijas.

- EUROPOS SAUGUMO IR BENDRADARBIAVIMO Tarybos VIENOS Konferencijoje buvo išplatintas TRIJŲ PABALTIJŲ VALSTYBIŲ vyriausybių prašymas JOMS SUTEIKTI STEBĖTOJŲ STATUSĄ. Tekstą gavo visos delegacijos, tačiau nė viena jų nepasiūlė tą prašymą svarstyti.

Iki liepos mėn. 24 d.

- Į VILNIŲ atvyko Šiaurės Dakotos (JAV) indėnų krepšinio komanda.

- Buvę LIETUVOS TSR ir LKP aukšti pareigūnai, praradę vadovaujančius postus LIETUVOJE, dabar papildė Sovietų diplomatų gretas AFRIKOJE ir AZIJOJE. Buvęs LKP antrasis sekretorius Dibenko paskirtas SSSR ambasadoriumi Mozambique, buvęs LIETUVOS TSR ministras p-kas V. Sakalauskas - tos pačios ambasados patarėju. Buvęs LKP ideologas V. Baltrūnas bus SSSR ambasadoriumi Dramblio Kaulo (Ivory Coast) respublikoje, Č.Šižiūsis - ambasadorius Mongolijoje, buvęs Lietuvos TSR Užsienio Reikalų ministras V. Mikučiauskas atstovaus SSSR Sierra Leone respublikoje.

- JAPONIJOJE Užsienio Reikalų ministerija pranešė, kad Japonijos vyriausybė gavo LIETUVOS Respublikos AT p-ko V. Landsbergio laišką, kuriame prašoma pripažinti Lietuvos vyriausybę. Japonija mano, kad padėties vystymasis Lietuvoje turi būti atidžiai išnagrinėtas.

- TALLINN'e įvyko IX Tarptautinės Konferencijos "Nusiginklavimo Klausimais II-ji fazė. Pirmoji fazė vyko HELSINKYJE. 1.500 konferencijos delegatų iš įvairių pasaulio kraštų ir kontinentų Tallinn'e aptarė Centro bei Rytų Europoje įvykusių pasikeitimų, jų pasekmes, svarstė sąjūdžių už taiką vaidmenį ir uždavinius Europos tautų atsinaujinimo procese. Konferencijoje dalyvavo ESTIJOS, LATVIJOS ir LIETUVOS atstovai.

Liepos mėn. 24 d.

- LIETUVOS Respublikos vyriausybės potvarkiu kolūkiams, tarybiniams ūkiams ir kitoms valstybinėms žemės ūkio įmonėms nurašyta 30.577.900 rublių ilgalaikių ir 26.569.300 rublių trumpalaikių banko paskolų.

- Į VILNIŲ iš TOMSKO srities atvežti 50 tremtinių palaikai, kurių tarpe ir buvusio LIETUVOS RESPUBLIKOS Žemės ūkio ministerio J. Aleksos.

Iki liepos mėn. 25 d.

- Liepos mėn. viduryje VILNIUJE lankėsi JAV Generalinio Konsulato LENINGRADE pavaduotojas John Parnell ir JAV Ambasados MASKVOJE tarnautojai. Juos priėmė LIETUVOS Respublikos MT pirmininkės pavaduotojas R. Ozolas. Jie tarėsi su Lietuvos Užsienio Reikalų ministru A. Saudargu ir Užsienio Reikalų komiteto nariais.

- VARNIUOSE žmonėms ruošiantis griauti Lenino paminklą, atvykę kareiviai pradėjo šaudyti. - LIETUVOJE gauta didelė vaistų siunta iš BELGIJOS. Sovietų pasieniečiai krovinio automobilio su šiomis dovanomis į LIETUVĄ neįleido.

Vaistus išskrovė PUNSKO lietuviai LENKIJOJE ir rado galimybę juos persiųsti į VILNIŲ.

Liepos mėn. 25 d.

- VILNIUJE prasidėjo dvi dienas trukęs BALTIJOS valstybių ir SOVIETŲ SAJUNGOS jaunimo organizacijų forumas. Jį surengė 9 LIETUVOS jaunimo organizacijos. 4 psl.

Forumo tikslas - sutelkti demokratines jaunimo jėgas ir apsvarstyti jaunimo vaidmenį, šalinant totalitarizmą Sovietų Sąjungoje. Šiame renginyje dalyvavo studentai ir moksleiviai iš PABALTIJŲ respublikų, BALTARUSIJOS, UKRAINOS, RUSIJOS, UŽKAUKAZĖS respublikų.

- JAV prez. G. Bush'as ir viceprez. Don Quayle Baltųjų Rūmų rožių sodelyje pažymėjo PASVERGTŲJŲ TAUTŲ savaitę. Prezidentas pasakė: "Ir šiandien taip pat noriu ypatingai prisiminti LATVIJOS, LIETUVOS ir ESTIJOS tautas ir atnaujinti mūsų neblėstančią paramą jų ilgai besitęsiančiam tautos apsisprendimo siekiui. Ateities kelias bus sunkus, bet dabar galime su viltimi kartu jungtis, laukiant tos dienos, kai jų seniai branginamos svajones taps realybe".

- LATVIJOS Respublikos ministeris p-kas Ivars Godmanis negavo leidimo dalyvauti Pavergtų Tautų savaitės minėjimo iškilmėse, kurios buvo surengtos Baltųjų Rūmų rožių sodelyje. Jose nedalyvavo ir tuo metu Washington'e buvęs LIETUVOS MT p-kės pavaduotojas A. Brazauskas, nes nebuvo laiku pasirūpinta pamėginti gauti jam leidimą.

Iki liepos mėn. 26 d.

- Ruošiantis deryboms su SSSR, LIETUVOJE veikia dvi paruošiamojo darbo komisijos. Viena vyriausybinių, vadovaujama K. Prunskienės, o kita sudaryta Parlamento - vadovaujama B. Kuzmickio.

- LIETUVOS Respublikos AT p-ko pavaduotojui Č. Stankevičiui pavesta sudaryti paruošiamąją komisiją deryboms su RUSIJOS Federacijos SSR dėl Taikos ir Bendradarbiavimo sutarties.

- LIETUVOS demokratų partija paskelbė pareiškimą, kuriuo protestuojama dėl "Respublikos" laikraštyje spausdinamų antibažnytinių straipsnių ir dėl LIETUVOJE spausdinamos pornografijos. Siūloma LIETUVOS radijui ir televizijai tartis su dvasininkijos atstovais dėl nuolatinių laidų religijos, moralės, dvasingumo temomis, ypačiai vaikams ir jaunimui. LIETUVOS Parlamento prašomas imtis ryžtingesnių priemonių prieš leidinius, publikacijas, kurie nuodija tautos dvasią, skatina moralinį palaidumą, vėl pradeda išpuolius prieš Bažnyčią, tikėjimą. Visa tai yra rafinuočiau tebetęsiamas tautos moralinis žalojimas.

- LIETUVOJE išleista prezidento Antano Smetonos raštų rinktinė 50.000 tiražu. Beveik tuo pačiu metu išleista 100.000 egz. tiražu juozo Daumanto-Lukšos knyga PARTIZANAI.

- SSSR Gynybos ministras maršalas D. Jazov'as kreipėsi į KAUNO kailių gamybinio susivienijimo direktorių Viktorą Levicką, kaip į SSSR liaudies deputatą, kad iki žiemos būtų pasiūtos kepurės 120.000 sovietinių karininkų. Kauniečiai neskuba vykdyti šio reikalavimo.

- Iš ROMOS į VILNIŲ atvyko, kaip popiežiška delegacija, karmelitų vienuolių grupė. Ją priėmė V. Landsbergis ir K. Prunskienė. Jų tikslas - atgaivinti Lietuvoje karmelitų vienuolių veiklą.

- Tarptautinė sveikatos organizacija - MAP INTERNATIONAL - paskyrė 85.000 dol. vertės vaistų LIETUVAI.

- RUSIJOS Federacijos Respublikos AT p-kas B. Jelcin'as LATVIJOS Respublikos parlamente pareiškė, kad naujame tarpvalstybiniame susitarime bus aiškiai pabrėžta, kad LATVIJA yra NEPRIKLAUSOMA valstybė.

Liepos mėn. 26 d.

- MASKVOJE susitiko LIETUVOS ir SSSR atstovai, kad išsiaiškintų kai kuriuos būsimų derybų klausimus. LIETUVAI rūpi KALVARIJOJE atidaryti antrą pereinamąjį punktą į LENKIJĄ ir kad galėtų atidaryti atstovavimo biurus kitose valstybėse ir tų valstybių - LIETUVOJE.

- Įvyko VILNIAUS rajono tarybos sesija. Deputatai apsvarstė ir patvirtino LIETUVOS Respublikos VILNIAUS lenkų nacionalinio rajono statusą. Skirtingai negu Šalčininkų rajone, čia anksčiau nebuvo priimtas nutarimas apie rajone galiojančias SSSR ir LIETUVOS "TSR" konstitucijas, tad šiame dokumente deklaruojama, kad jo pagrindas - LIETUVOS Respublikos laikinasis Pagrindinis Įstatymas. Pagal šį statusą Lenkų Nacionalinio Rajono administracinis centras yra Vilniaus miestas. Priimtas dokumentas lenkų kalbai suteikia rajone lygias teises su lietuvių kalba, o rusų kalba įtvirtinta kaip "nacionalinio bendravimo kalba". Sesijoje svečio teisėmis dalyvavęs Lenkų Sąjungos Lietuvoje p-kas J. Sienkiewicz iš esmės pritarė statuto projektui, tačiau patarė atsakyti teiginio apie rusų kalbos oficialų funkcionavimą rajone. Tolimesnis Vilniaus rajono lenkų tikslas įkurti lenkų nacionalinę sritį, kuriai priklausytų Vilniaus. Šalčininkų rajonai ir kai kurios gretimų rajonų sritys. VILNIAUS rajono tarybos sesija kreipėsi į LIETUVOS Respublikos AT, kad ši pripažintų sesijos sprendimą. Šis klausimas liko nesvarstytas, tačiau AT priėmė nutarimą "Apie mechaninio gyventojų prieauglio VILNIAUS rajone apribojimą". Dabar iš SSSR atsikeliantys gyventi į VILNIAUS rajoną asmenys turės mokėti 21.000 rublių, t.y. tiek, kiek norintiems gyventi pačiame Vilniuje.

- Į KUPIŠKĮ atvežti 23 tremtinių palaikai iš Irkutsko srities.

- Į LIETUVĄ atvyko LENKIJOS kardinolas Gulbinovičius. Liepos mėn. 29 d. jis pašventins PRIŠČIONŲ kaime (netoli Buivydžių) restauruotą koplyčią, kurioje buvo pakrikštytas.

Iki liepos mėn. 27 d.

- LIETUVOS Respublikos AT p-kas V. Landsbergis paskyrė PRANCŪZIJOJE gyvenantį Ričardą Bačkį LIETUVOS delegatu Paryžiuje. Prancūzija jį pripažįsta vyriausybės atstovu, nors neįrašydama į diplomatų sąrašą.

- LIETUVOS paisuntinybėje MASKVOJE paskirtas asmuo, kuris registruoja rusus, kurie nori persikelti į LIETUVĄ ir gauti Nepriklausomos Lietuvos pilietybę.

- Praėjus dviems mėnesiams nuo pavasarinio šaukimo į Sovietų armiją, LIETUVOJE šaukimų planas buvo įvykdytas 19%, LATVIJOJE - 13%, ESTIJOJE - 8%, visos Sąjungos mastu - 26%.

- ŠIAULIŲ miesto ligoninė gavo du "COBE" firmos "dirbtinio inksto" aparatus. Tai Tarptautinės Žmogaus Teisių gynimo organizacijos vokiečių skyriaus dovana Lietuvai.

- MASKVOS Kremliuje įvykusiame SSSR prezidento tarybos ir Federacijos tarybos bendrame posėdyje, kuriame dalyvauti buvo palkviesta ir Lietuvos Respublikos min. p-kė K. Prunskienė, M. Gorbačiov'as savo kalbos pradžioje 15 minučių kritikavo PABALTIJĄ, kuriame, jo žodžiais, padėtis kritinė. Jis priekaištavo, kad visi trys PABALTIJŲ valstybių vadovai atsisakė dalyvauti šiame

posėdyje, kad reikalingi su jais pasitarimai. Jis įspėjo, kad rusams, t.y. Rusijos Federacijos atstovams reikia būti atsargiems savo santykiuose su pabaltiečiais ir kad kokios nors sutartys su jais būtų nerimti separatiniai manevrai, kurie gali sukelti dar sudėtingesnę situaciją. M. Gorbačiov'as pasakė, kad PABALTIJŲ valstybėse reikalinga sukurti struktūras, į kurias SSSR prezidentas galėtų remtis. Po šio posėdžio LIETUVOS premjerė K. Prunskienė susitiko su M. Gorbačiov'u. Jis siūlė greičiau pradėti pasitarimus tarp SSSR ir LIETUVOS. ESTIJOS Respublikos AT atstovas galimybės susitikti su M. Gorbačiov'u neturėjo.

- PARYŽIUJE įvykusiame Pasaulio Tautinių Skautų organizacijų vadovų suvažiavime LIETUVOS Skautų Brolija buvo priimta PASAULIO SKAUTŲ ORGANIZACIJON. Lietuvai atstovavę vadovai parsivežė Pasaulio Skautų Organizacijos vėliavą.

- KANADOS komercinių firmų atstovai lankėsi PANEVŽYJE, norėdami užmegzti komercinius ryšius.

Liepos mėn. 27 d.

- JURMALOJE (LATVIJA) Baltijos Valstybių Taryba paskelbė pareiškimą, kurį pasirašė trijų respublikų AT pirmininkai - V. Landsbergis, A. Ruutell ir A. Gorbunovs. Pareiškime sakoma, kad visų tolesnių santykių su SSSR formavimo pagrindas yra TAIKOS ir kitos sutartys, sudarytos tarp BALTIJOS valstybių ir SSSR iki 1940 m. birželio mėnesio. Kurios nors sutartys su SSSR, jos sąjunginėmis respublikomis ir kitomis valstybėmis gali būti sudaromos tik remiantis BALTIJOS valstybių Aukščiausųjų Tarybų priimtų NEPRIKLAUSOMYBĖS atkūrimo aktų nuostatomis. Derybas su SSSR tikslinga vesti pagal principą "trys plius vienas" arba tuo pačiu laiku ir glaudžiai koordinuojant, o jų rezultatas turi būti politinio pobūdžio sutartys, kuriomis ateityje būtų grindžiamas tarpusavio santykių ir bendradarbiavimo sutartys pagal atskiras veiklos ir interesų sritis. Trys Baltijos valstybės viena kitai neturi jokių teritorinių, turtinių ar kitų pretenzijų. Jos prašo 12-os Sąjunginių respublikų pareikšti: ar jos turi kokių teritorinių, turtinių bei kitų reikalavimų Lietuvos, Latvijos ir Estijos respublikoms. Per mėnesį atsakymo negavus, bus laikoma, kad tokių pretenzijų nėra. Kitame pareiškime BALTIJOS TARYBA pažymi, jog SSSR vadovybė visokiais būdais bando kliudyti valstybingumo atstatymui ir destabilizuoti padėtį Baltijos regione.

- LIETUVOS, LATVIJOS ir ESTIJOS respublikų AT pirmininkai atsisakė dalyvauti pasitarimuose dėl Sovietų respublikų sujungimo į federaciją, gaunant didesnes ekonomines teises. Jų pareiškime sakoma, jog nemato galimybių tame procese dalyvauti ir ateityje.

- JURMALOJE (Latvija) įvykusiame LATVIJOS, ESTIJOS, LIETUVOS ir RUSIJOS Federacijos Aukščiausųjų Tarybų pirmininkų A. Gorbunovs'o, A. Ruutell'io, V. Landsbergio ir B. Jelcin'o susitikime buvo priimtas oficialus pranešimas, kuriame sakoma, jog susitikimo dalyviai nutarė nedelsiant pradėti rengti dvišales valstybines politines teises sutartis, taip pat sutartis dėl ekonominių, mokslinių, techninių, prekybinių, socialinių, tarpnacionalinių, kultūrinių ir kitų santykių, taip pat pilietybės klausimais. Ryšium su tuo šalys nekels jokių išankstinių sąlygų. Boris Jelcin'as pareiškė, kad sutartys su LATVIJA, LIETUVA ir ESTIJA turi būti vienos iš pirmųjų, kurias sudarys RUSIJA. Rusijos Federacijos respublika pasirašys sutartis su trimis PABALTIJŲ respublikomis keturių ar šešių savaičių laikotarpiu, pripažindama LIETUVOS, LATVIJOS ir ESTIJOS respublikų suverenumą. B. Jelcin'as pabrėžė, kad nebus iškelta politinių arba ekonominių sąlygų.

- Centrinis Maskvoje leidžiamas laikraštis PRAVDA paskelbė, kad LATVIJOS teritorijoje kai kurios organizacijos turi sukaupusios dideles kieki ginklų, kurių dalį perdavė Karabacho komiteto atstovams. LATVIJOS KGB šitą tvirtinimą paneigė.

- LIETUVOS Respublikos AT p-kas V. Landsbergis ir MT p-kė K. Prunskienė atvyko į Maskvą suvienodinti moratoriumo sąvokos supratimą. Įvykusiame LIETUVOS ir SSSR valdžios atstovų susitikime buvo kalbėtasi ir Lietuvos sienų apsaugos klausimais.

Liepos mėn. 28 d.

- Lėktuvu į Varšuvą atgabenta didelė insulino siunta Lietuvai. Šią 79.000 dol. vertės siuntą paruošė Eli Lilly vaistų bendrovė per protestantų šalpos organizaciją.

- Per 19 dienų nubėgė 4300 km. VILNIUJE finišavo 15 sportininkų bėgimo aplink Baltiją dalyvių. Žygio šūkis "TAIKA IR DRAUGYSTĖ" SUOMIJOJE, ŠVEDIJOJE, DANIJOJE, VOKIETIJOJE ir LENKIJOJE, per kurias nusidriekė beginklių maršrutas, jie įsitikino, kad LIETUVOS vardas čia labai populiarus.

- VILNIAUS rajono SAJŪDŽIO Taryba paskelbė kreipimąsi į Vilniaus rajono laikraščio DRAUGYSTĖ redakciją. Jame kritiškai pasisakoma dėl lenkų nacionalinio rajono paskelbimo VILNIAUS rajone, kuriame 60% lenkų, 20% lietuvių, 20% kitų. Pažymima, kad Vilniaus rajonui vadovauja "platformininkai", kurie ignoruoja AT sprendimus, komplektuoja kadrus pagal nacionalinį principą, sudaro visas sąlygas migracijai iš BALTARUSIJOS.

- LIETUVOS spaudoje 65 menininkai paskelbė atvirą laišką Lietuvos Respublikos AT p-kui V. Landsbergiui ir MT p-kei K. Prunskienei, kuriame reiškiamas protestas dėl dalies vyriausybės ir parlamento narių nuostatos, pagal kurią kultūrai, o kartu ir profesionaliam menui valstybė neturi teikti finansinės paramos arba mažinti ją, taikyti menininkams ir kūrybinėms sąjungoms pajamų apmokestinimo principus, neatsižvelgiant į kūrybinio darbo savitumą.

Liepos mėn. 29 d.

- SASNAVOJE (Marijampolės raj.) atidengtas paminklas Nepriklausomybės partizanams.

Iki liepos mėn. 30 d.

- RYGOJE tarėsi LIETUVOS, LATVIJOS ir ESTIJOS tautinių olimpinių komitetų vadovai su Sovietų Sąjungos olimpinio komiteto p-ku V. Smirnov'u.

- LIETUVOS Respublikos MT pirmininkės pavaduotojas A. Brazauskas liepos 20-30 d.d. viešėjo JAV-se. Jis lankėsi JAV Valstybės Departamente, Nacionalinio Saugumo Taryboje, susitiko su vyriausybės nariu Edward Dervinski, valstybės sekretoriaus pavaduotoju Rytų Europai Kurtis Kaman, senatoriais, JAV eksporto-importo banko, įvairių firmų atstovais. Per susitikimus ir pokalbius JAV įstaigose išaiškėjo, kad LIETUVOS Respublika vertinama kaip valstybė, kurios vyriausybė sugebėjo ge-

/nukelta į 5 psl.....psl./

NEPRIKLAUSOMA LIETUVA

LIETUVOS, LATVIJOS IR ESTIJOS KELIAI Į LAISVĘ.

Vytautas Skuodis
/ 1990 m. liepos - rugpjūčio mėn. /
/ tęsinys /

rai tvarkytis net ekonominės blokados sąlygomis.

- RUSIJOS Federacijos SSR AT p-kas B.Jelcin'as per aukšto rango pabaltiečius pasiuntė JAV Valstybės Sekretoriui J.Baker'ui žodinį pranešimą, kad jis labai nori sukurti nepriklausomą Rusiją ir jis apie tai kalbės labai rimtai.
- RYGOJE įvyko LATVIJOS tautinė dainų šventė. Joje dalyvavo 20.000 choristų, suvažiavusių iš visos Latvijos. Pačioje šventėje dalyvavo daugiau kaip 1 milijono latvių. Joje taip pat dalyvavo LIETUVOS Respublikos AT p-kas V. Landsbergis ir MT p-kė K.Prunskienė. Tokia pat šventė įvyko ir ESTIJOJE.

Liepos mėn. 30 d.

- Senatoriai Alan Dixon'as ir Paul Simon'as tarėsi su LATVIJOS ministru p-ku Ivars Godmanis ir Užsienio Reikalų ministru Janis Jurkans. Buvo kalbama apie paramos LATVIJAI galimybę. Po pasitarimo sen. A.Dixon pranešė, jog jis noris, kad būtų įsteigtos JAV įstaigos LIETUVOJE, LASTVIJOJE ir ESTIJOJE informacijos ir kultūros bei prekybos klausimams vietoje aptarti. LATVIJOS ministeriai taip pat buvo priimti Valstybės Departamento sekretoriaus J.Baker'io ir Nacionalinės Saugumo Tarybos viršininko Brent Scowcraft'o, bet buvo atsakyta susitikimas su prezidentu. Vis dėl to, pasikeitus sprendimui, toks susitikimas įvyko, ir vietoje numatyto 15 minučių vizito, kalbėjosi 45 minutes. JAV prez. G.Bush'as labai atidžiai išklausė LATVIJOS premjerą. Prieš dvi savaites į RYGĄ buvo nusiųstas pranešimas, kad JAV prezidentas negalės priimti LATVIJOS vyriausybės atstovų.

Iki liepos mėn.31 d.

- LIETUVOS Respublikos AT įpareigojo vyriausybę iki 1990 m. gruodžio mėn. 1 d. parengti atostogų įstatymo projektą, nustatant minimalią darbininkų ir tarnautojų atostogų trukmę ne mažiau 24 kalendorinių dienų. Iki 1990 m. lapkričio mėn. 1 d. turi būti parengtas invalidų teisinės padėties įstatymo projektas. Nutarta, kad kaimo vietovėse žemės ūkio įmonių darbuotojams ir pensininkams pageidaujant, asmeniniam ūkiui suteikiant iki 3 ha žemės sklypai vienai šeimai.
- Tūkstančiai ŽEMAITIJOS gyventojų VARNIUOSE dalyvavo pokario metais nugriauto paminklo vyskup. MOTIEJUI VALANČIUI atidengimo iškilnėse. Kalbą pasakė LIETUVOS Respublikos AT p-kas V. Landsbergis.
- PLUNGĖS rajone pakeistas paskutinis relikvinis kolūkio pavadinimas: "Socialistinis Kelias" tapo NAUJA-SODŽIU.

- SOVIETŲ kariai, naudodami jėgą, pradėjo gaudyti lietuvius jaunuolius, kurie pasitraukė iš tarnybos Sovietų armijoje. Sovietų kariniai vadai aiškina, kad jie vykdo liepos mėn. 27 d. įsakymą, ir kad šiai akcijai jie turi pritarimą iš veteranų ir "Jedinstvos" organizacijos.

- ESTIJOJE per paskutiniuosius du metus estų tarpe dvigubai sumažėjo savižudybių.

Liepos mėn. 31 d.

- LIETUVOS Respublikos vyriausybė nutarė įkurti nukeliama sovietinio laikotarpio paminklų skulptūrų ekspoziciją, o jos vietą parinkti konkurso keliu. Nutarime smerkiama SSSR ginkluotųjų pajėgų atstovų organizuojama tokių skulptūrų apsauga ir laikoma, kad tai yra kišimasis į LIETUVOS Respublikos vidaus reikalus.
- Lietuvos SAJŪDIS kreipėsi "Į Europą" ir "Į visus Lietuvos žmones", kviesdamas dalyvauti rugpjūčio 22-30 d.d. organizuojamoje "Europos savaitėje Lietuvoje", rugpjūčio 23 d., įšeinant "Į Europos Kelią", "pralaužti" sienas, kuri skiria Lietuvą nuo Vakarų Europos.
- Grupė žymių LIETUVOS mokslo ir kultūros veikėjų per Lietuvos spaudą kreipėsi į Lietuvos žmones. Jie priekaištuoja Lietuvos parlamentui dėl nesilaikymo demokratijos principų, dėl nepasitikėjimo Lietuvos vyriausybe ir kilsimosi į jos kompetencijos reikalus, dėl delsimo pradėti derybas su SSSR vyriausybe, dėl kai kurių įstatymų skuboto priėmimo, dėl nebuvimo įstatymo, leidžiančio atšaukti deputatus, dėl nesiskaitymo su viešąja nuomone ir t.t. Pareiškimo pabaigoje sakoma, kad atėjo metas rinkti Atkuriamąjį Seimą ir patikėti jam demokratiškosios Lietuvos pamatus.
- Lietuvos SAJŪDŽIO Seimo Taryba paskelbė pareiškimą dėl grupės asmenų "KREIPIMOSI Į LIETUVOS ŽMONES", paskelbto laikraštyje "REPUBLIKA". Pareiškime sakoma, kad tas kreipimasis - tai atviras nepasitikėjimas Lietuvos Respublikos Aukščiausiąja Taryba. Tai neatsakingas ir destruktivus, Lietuvos visuomenę skaldantis bei supriešinantis veiksmas.
- VILNIUJE Naujosios Vilnios rajone buvo išplatinti Vilniaus krašto "patriotinių" organizacijų komiteto lapeliai, kitataučius kviečiantys ruošti lietuvių rengiamiems pogromams, burtis į konspiruotus būrius ir laukti signalo. Į šiuos būrius galį įstoti visi SSSR piliečiai nuo 14 iki 70 metų amžiaus.
- Anksti rytą būrys kareivių UKMERGĖJE išlaužė L. Katlinienės buto duris, sumušė iš Sovietų armijos pabėgusį jos žentą Robertą Kasperavičių ir jį nusivežė. Namuose liko jo žmona su mažu sūneliu.
- RUSIJOS Federacijos SSR AT p-kas B. Jelcin'as pradėjo derybas su LATVIJOS vyriausybės atstovais.

Iki rugpjūčio mėn. 1 d.

- SAJŪDIS ragina ruošti pamintėti rugpjūčio 23 dieną. 1939 metais tą dieną buvo pasirašyti slapti protokolai dėl Pabaltijo kraštų ir Lenkijos padalijimo tarp SSSR ir Vokietijos.
- VILNIAUS ir ŠALČININKŲ rajonų vadovai intensyviai tariasi su MASKVA už LIETUVOS institucijų nugaros. Rytų Lietuvoje siekiama įkurti lenkų nacionalinę sritį.
- Tarnauti į Sovietų armiją iš Šalčininkų neišėjo t i k v i e n a su jaunuoliais.
- LIETUVOJE 30.000 egz. tiražu išleistas generolo Stasio Raštikio prisiminimų dvitomis: "Karuose dėl Lietuvos".
- 1990 m. liepos mėn. 1 d. LATVIJOJE buvo 2.685.000 gyventojų. Kaip ir prieš metus, liaudies ūkyje dirbo 1 mil.405.000 žmonių. Valstybiniame sektoriuje darbuotojų skaičius sumažėjo 75.000. Dirbančių kooperatyvuose ir individualiai padaugėjo 68.000 (valstiečių ūkyje - 12.000).

1990.II.20

- Per pirmąjį pusmetį iš LATVIJOS į RUSIJĄ išvyko 1.129 žmonėmis daugiau, negu atvyko iš Rusijos Federacinės respublikos. Į kitas respublikas išvyko 2.900 žmonių daugiau, negu atvyko.

Rugpjūčio mėn. 1 d.

- LIETUVOS Respublikos AT Prezidiumas priėmė nutarimą dėl pastaruoju metu plintančių amoralaus pobūdžio leidinių. Prezidiumas įpareigojo Lietuvos Respublikos Vidaus Reikalų Ministeriją sustabdyti spausdinimą ir platinimą leidinių, pažeidžiančių dorovės normas.
- Spaudos konferencijoje VILNIUJE Lietuvos Respublikos AT p-kas neigiamai vertino 31 asmens grupės paskelbtą kreipimąsi į Lietuvos žmones. Netiesiogiai jis pasakė, kad toks kreipimasis gali būti naudingas tik tai Lietuvos nepriklausomybės priešinams.
- LIETUVOS Respublikos Aukščiausioji Taryba (parlamentas) pradėjo vasaros atostogas.
- LIETUVOS vyriausybė užregistravo Žaliųjų partiją.
- VILNIUJE Lietuvos SAJŪDŽIO Seimo Taryba suorganizavo diskusiją. Seimo Taryba paskelbė, kad nepritaria grupės intelektualų kreipimuisi į Lietuvos žmones.
- Sovietai vėl pradėjo naujus susisiekimo per LAZDIJŲ pasienio punktą varžymus. SSSR piliečiams uždrausta per jį išvykti.
- Į VILNIŲ ATVYKO Aristidas Alafousas -GRAIKIJOS milijardierius, prieš porą savaitių viešėjusio Joao Alafouso tėvas. Jis susitiko su LIETUVOS premjere K. Prunskiene. Jo atvykimo tikslas - pasitarti dėl Graikijos ir Lietuvos bendradarbiavimo pieno produktų gamybos srityje. Tartasi dėl jo firmos atstovybės įkurimo VILNIUJE ir bendradarbiavimo su Respublikos įmonėmis galimybių.
- LIETUVOJE Musikaltimų daugėja lėčiau. Tačiau kriminalinė situacija tebėra sudėtinga. Per šių metų 7 mėnesius, palyginus su pernykščių metų tuo pačiu laiku, nusikaltimų padaugėjo nuo 16.882 iki 20.054, arba 18,8%, kriminalinių nusikaltimų - nuo 12.811 iki 16.689, arba 30,3%. Sunkūs nusikaltimai padaugėjo 29,3%. Tarpe 20.045 nusikaltimų 117 sudaro tyčiniai nužudymai, 188 sunkūs kūno sužalojimai, 177 išžaginimai ir 195 apiplėšimai. Net 80,8% kriminalinių nusikaltimų LIETUVOJE sudaro atviros ir slaptos valstybinio ir visuomeninio bei piliečių asmeninio turto vagystės; jų užregistruota 13.486. Apvogti 2.457 būtai ir 2.627 transporto priemonės.
- RYGOJE žurnalistų konferencija priėmė LATVIJOS Žurnalistų Sąjungos įstatus. Kiekvienas iš 1.500 žurnalistų, priklausančių SSSR žurnalistų sąjungai, turi teisę per du mėnesius tapti nepriklausomos sąjungos nariu.
- ESTIJOS ministeris p-kas Edgar'as Savisaar'as pasirašė susitarimą su SSSR vyriausybės atstovais, pagal kurį ESTIJOS Vidaus Reikalų Ministerija pereina ESTIJOS respublikos kontrolėn.
- JAV senatorius Alan J.Dixon specialiu laišku Valsitybės Departamento sekretoriui James Baker'ui pasiūlė įsteigti prekybos-kultūros-informacijos įstaigą PABALTIO valstybėse. Laiške jis nurodo, jog NORVEGIJA ir DANIJĄ atidarė kultūrinius centrus RYGOJE, o ŠVEDIJA - konsulato skyrių.

Iki rugpjūčio mėn. 2 d.

- LIETUVOJE iš pašauktų 5.800 naujokų, 60% neatšilėpė. KAUNO rajone atsiliepė 6, Šilutės rajone - tik 1. Į šaukimą gausiau atsiliepė kaimuose gyvenantys, nes ten važinėjo šaukimo komisijų nariai ir visaip grąsino šaukimui nenorintiems paklusti. Šiuo metu Sovietų armijoje tarnauja 38.000 lietuvių.
- KAUNO rajone, LAPĖSĖ atdengtas paminklas buvusiam LIETUVOS Respublikos ministeriui pirmininkui Antanui Merkiui.
- UTENOJE atdengtas paminklas jaunuoliams, kurie 1944-1945 metais už atsisakymą eiti į Sovietų armiją, buvo sušaudyti.
- Kelmėje atidaryta Ramuviėčių, Gediminaičių ir Žygeivių vasaros stovykla, į kurią susirinko daugiau nei 1.000 jaunimo. Stovyklai pasibaigus, čia prasidės kankliavimo kursai.
- DRUSKININKŲ jaunimas, reikšdamas protestą dėl M.Gorbačiovo kėslių DRUSKINIKUS ir KLAIPĖDOS kraštą prijungti prie SSSR, surengė bėgimą maršrutu PALANGA-DRUSKININKAI.
- Prie LIETUVOS mokyklų vėl atgyja jaunųjų ūkininkų rateliai. Dabar jų yra 500.
- Vėl atgaivintas Šaulių Sąjungos laikraštis TRIMITAS. Tiražas 15.000 egzempliorių.
- ŠALČININKUOSE pradėjo eiti lietuvių, rusų ir lenkų kalbomis savaitraštis "Šalčia".
- Suaktyvino savo veiklą vadinamasis VILNIAUS Krašto Patriotų Komitetas. VILNIAUS "Žalgirio" ir kitose gamyklose lenkų, rusų, gudų slaptuose susirinkimuose buvo skaitomos proklamacijos, raginančios stoti į pagrindinę armiją, kuri, gavusi signalą, pakiltų į kovą prieš dabartinę LIETUVOS vyriausybę, prieš "lietuviškuosius separatistus".
- VILNIAUS geležinkelio krovinių stoties teritorijoje tebekabo šūkis, raginantis įgyvendinti "TSKP XXVII suvažiavimo nutarimus".
- LIETUVOJE ruošiamasi sovietinius automobilių numerius pakeisti lietuviškais.
- SUOMIJOS konsulė iš LENINGRADO tris dienas praleido LIETUVOJE ir pagal atsivežtą planą, įvairiose įstaigose rinko žinias, kaip LIETUVA ateityje ruošiasi tvarkytis su SSSR.
- PABALTIO kraštai pripažįsta vieni kitų pašto ženklus. Sovietų Sąjungoje jie negalioja.
- LENINGRADE įvykusiame RUSIJOS komunistų partijos steigiamajame suvažiavime priimtoje rezoliucijoje remiamas 1990 m. kovo 11 dienos Lietuvos Nepriklausomos valstybės atkūrimo aktas, pripažįstama galiojanti 1920 metų liepos 12 dienos TAIKOŠ SUTARTIS tarp RFSSR ir LIETUVOS Respublikos.
- DETORIT'E Liudo Selenio pastangomis, atidaryta LIETUVOS Invalidų Draugijos sąskaita.

Rugpjūčio mėn. 2 d.

- LIETUVOS Respublikos min.p-kė rugpjūčio 2-3 d.d. lankėsi MASKVOJE pasitarti su RUSIJOS Federacinės Respublikos min.p-ku dėl būsimos ekonominės sutarties. Buvo susitikusi ir su SSSR min.p-ku N.Ryžkov'u.
- Buvęs LIETUVOS Užsienio Reikalų ministeris Juozas Urbšys per LIETUVOS TV aiškino, kodėl jis, prieš paskelbiant "Kreipimąsi į Lietuvos žmones" savo parašą atsiėmė. Poetas Justinas Marcinkevičius, kurio parašas iš 22 eilės atsidūrė pirmoje vietoje, pareiškė, kad pasitraukias iš bet kokios politinės veiklos, kad jis nepriklauso nei savarankiškai komunistų partijai, nei SAJŪDŽIO

seimui.

- 16 žymių LIETUVOS kultūros veikėjų paskelbė "Septynius klausimus tiems, kurie vėl nori rinkimų".

- GRAIKIJOS verslininkas Aristid'as Alofous'as LIETUVOS žurnalistas pasakė: "Manau, jūsų šalis greitai pasieks Europos ekonomikos lygį. Bendradarbiavimui esančių kliūčių nematau ir tikiu, kad mano investicijos bus produktyvios...". Pas mus labai domimasi LIETUVOS kova už laisvę, nes ji primena pačios Graikijos kelius į demokratiją".

Iki rugpjūčio mėn. 3 d.

- LIETUVOS Respublikos vyriausybė nutarė įkurti nukeliama sovietinio laikotarpio paminklų skulptūrų ekspoziciją.
- LKP Centro Komitete įvyko miestų ir rajonų partijos komitetų sekretorių pasitarimas. Kalbėta apie partijos veiklą, pasirengimą LKP suvažiavimui, būtinumą keisti partijos pavadinimą.
- J.Kazicko, lydėjusio LIETUVOS premjerę K.Prunskienę pas JAV prez. G.Bush'ą ir savo lėšomis apmokėjusio dalį jos kelionių išlaidų tvirtinimu, prez. G.Bush'as daro didelį spaudimą Gorbačiov'ui dėl LIETUVOS Nepriklausomybės pripažinimo. JO žodžiais, yra dalykų, kuriuos šiandien viešai skelbti negalima.
- LIETUVOJE atgaivintas laikraštis ŪKININKO PATARĖJAS, kuris buvo leidžiamas 1925-1944 metų laikotarpiu.
- RUSIJOS Federacijos SSR AT p-kas B. Jelcin'as atostogauja LATVIJOJE, Jūrmalos kurorte.
- ESTIJOJE, Sindi mieste nuo rugsėjo mėn. 1 d. atidaroma savosios policijos mokykla. Nuo 1991 m. kovo mėn. bus likviduota visa dabartinė sovietinė Vidaus Reikalų Ministerijos struktūra.

Rugpjūčio mėn. 3 d.

- LIETUVOS Respublikos AT paskelbė pareiškimą dėl grupės Lietuvos veikėjų Kreipimosi į Lietuvos žmones. Pažymima, kad Kreipimasis nenuoseklus ir apgailestaujama, kad atakai prieš Aukščiausiąją Tarybą pasirinktas momentas, kai ji pasiruošė vadovauti net dviem ypatingai svarbioms deryboms su SSSR ir Rusijos Federacija. Pareiškime pažymima, kad LATVIJOS ir ESTIJOS Aukščiausiosios Tarybos analogiškose situacijose patiria ne mažesnių skaldymo ir diskreditavimo išmėginimų, ir kad tai, matyt, nėra atsitiktinis sutapimas.

- LIETUVOS Respublikos premjerė K. Prunskienė susitiko su SSSR MT p-ku N. Ryžkov'u ir jo pavaduotoju L. Abalkin'u. Buvo kalbama apie LIETUVOS ir SSSR ekonominis santykius.

- MASKVOJE įvyko LIETUVOS Respublikos parlamentinės-vyriausybės komisijos atstovų oficialus konsultacinis susitikimas su RUSIJOS Federacijos Sovietų Socialistinės Respublikos AT ir vyriausybės atstovais. Buvo aptarti būsimi abiejų respublikų santykiai bei šalių požiūriai, kaip bus atskirta RFSSR ir SSSR kompetencija įvairiose valstybinio gyvenimo srityse. Buvo aptarti RUSIJOS ir LIETUVOS ekonominių ir prekybinių santykių principai bei būsimosios sutarties metmenys, bendrų ekonominių programų ir kontaktų galimybės, pilietybės ir kitų civilinių santykių klausimai, bendradarbiavimas mokslo, technikos, kultūros, įstatymų leidybos, teisėtvarkos ir kitose srityse. Susitarta bendradarbiavimo ir prekybos sutarties projektą užbaigti rugsėjo mėnesį. LIETUVOS Respublikos ir RUSIJOS Federacinės Respublikos ministeriai pirmininkai MASKVOJE išreiškė vieningą pasiryžimą palaikyti ir išplėsti abiejų šalių santykius įvairiose gyvenimo srityse ir juos pagrįsti lygiateisiškumu.

- SAJŪDŽIO Parlamentary Klubas spaudoje paskelbė pareiškimą, kuriuo kviečiami LIETUVOS žmonės nepasiduoti vis dažnėjantiems bandymams supriešinti Ministerių Tarybą ir Aukščiausiąją Tarybą, deputatus ir visuomenę, įvairias partijas ir judėjimus.

- SAJŪDIS kartu su LIETUVOS Respublikos Užsienio Reikalų Ministerija organizuoja LIETUVOS-LENKIJOS sienos perėjimą LAZDIJUOSE š.m.rugpjūčio mėn. 23 d.

- Kongresmenas Dick Durbin Atstovų Rūmuose pasiūlė įstatymą, kad LIETUVAI būtų suteikta humanitarinė pagalba 10 mil.dolerių, kad ji galėtų nors dalinai atitaisyti žalą, kurią padarė Sovietų ekonominė blokada.

Rugpjūčio mėn.4 d.

- Spaudoje paskelbtas LIETUVOS Respublikos gyventojų pensinio aprūpinimo gerinimo įstatymas.
- JAV Senatas žodiniu pritarimu nusprendė LIETUVAI suteikti 10.mil.dolerių medicinos reikmenų bei kitos humanitarinės šalpos paramą.

Rugpjūčio mėn. 5 d.

- LATVIJOJE įkurtas muitinės departamentas, kuris nuo š.m. spalio mėn. 1 d. atidarys 10 kontrolinių punktų Latvijos ir Rusijos Federacinės Respublikos pasienyje, kontroliuoti iš Latvijos išvežamas prekes. Muitinės "Vakary pasienyje" ir toliau pasilieka Sovietų žinioje.
- ESTIJOS Respublikos vyriausybės iniciatyva TALLINN'E įvyko LATVIJOS, LIETUVOS ir ESTIJOS respublikų vyriausybių vadovų, RUSIJOS Federacijos SSR, BALTARUSIJOS SSR, MOLDAVIJOS SSR vyriausybių, taip pat MASKVOS ir LENINGRADO miestų Tarybų bei LENINGRADO srities Tarybos atstovų pasitarimas. Jame buvo numatytos tiesioginių tarpregijoninių ryšių sistemos organizavimo, ekonomikos integravimo raidos ir stiprinimo pagrindinės kryptys. Pasitarimo dalyviai susitarė, kad politinis suverenitetas turi būti grindžiamas ekonominiu suverenitetu, o ekonominiai savitarpio santykiai, kaip ir politiniai, turi remtis tik lygiateisiškumo principais. Priimtas kreipimasis į SSSR sąjunginių respublikų vadovus, o taip pat pareiškimas "Apie valstybines "Integralo" tipo asociacijas". SSSR Ministrų Taryba prašoma atšaukti parėdymą apie "Integralo" sukūriną, kuris atima respublikoms teises į sąjunginės priklausomybės įmones, veikiančias jų teritorijose. ESTIJOS Respublikos AT priėmė nutarimą sulaukyti tokio SSSR MT parėdymo veikimą ESTIJOS teritorijoje.

Rugpjūčio mėn.6 d.

- KAUNE demontuoti paminklai V.Leninui ir keturiems komunarams, stovėję miesto centre.
- LIETUVOS Laisvės Lyga paskelbė atsišaukimą, kuriame kreipiamasi į visas LIETUVOS antikomunistines jėgas ir kviečiama duoti deramą atkirtį komunistams už jų mėginimus destabilizuoti politinę padėtį LIETUVOJE. Atsišaukimo turinys nukreiptas prieš savarankišką LKP.

/ bus daugiau /

5 psl.

PAMINKLINĖ LENTA LIETUVOJE LAISVĖS AKTO
SIGNATARUI JONUI SMILGEVIČIUI

/Straipsnis buvo atspausdintas ž.m. vasario mėn. Lietuvoje leidžiamame laikraštyje BIČULIS/.

Žemaitis ekonomistas, diplomuotas agronomas Jonas Smilgevičius gimė 1870 m. vasario 12 d. Šonių dvare, Alsėdžių apylinkėje, Plungės rajone, bajorų šeimoje. Mokėsi Mintaujoje (Leigavoje); gimnaziją baigė Liepojoje. Vienerius metus ekonomiją studijavo Karaliaučiuje, vėliau Berlyno universitete. 1899 m. tris metus tarnavo Petrapilio žemės ūkio mokyklos inspektoriumi. Paskui Varšuvoj vedė prekybos įmones, nusipirko P. Vileišio geležies fabriką Vilniuje. Bene 1912 m. atsikėlė gyventi į Užventį, čia nusipirkdamas 3089 ha kunigaikščio Aleksandro Druckio-Liubekio dvarą (po žemės reformos liko apie 600 ha). J. Smilgevičius Užvenčio dvarą tvarkė pažangiais metodais - jį pavertė pavyzdingu ūkiu. Dar 1913 m. jis iš Šveicarijos žemvaldžio Biurgio nusipirko sveicų ir tirolio veislės karvių, vėliau įsigijo olandiškų produktivių karvių bandą. Padėti įgyvendinti pažangius ūkininkavimo metodus į Užventį buvo atvykęs šveicaras Biurgis. Čia jam nepatiko keliai, žmonių nevalyvumas ir girtavimas, bet žavėjosi valstiečių pamaldumu. Netrukus Užvenčio dvaras ėmė garsėti produktivių karvių banda. Ūkis išstojo į Lietuvos galvijų auginimo ir kontrolės sąjungos Pavaninės ratelį (pirmininkas - Z. Sakelis, kontrolasistentas - S. Kuraitis). 1936-1937 kontrolės metais J. Smilgevičiaus Užvenčio dvaro melžiamų karvių bandą sudarė 67 karvės. Vidutinė bandos produkcija - 3005 kg. pieno iš karvės (vidutinis riebumas - 3.88%, gauta riebalų -116.7 kg., sunaudota pašarinių vienetų - 506).

J. Smilgevičius Užvenčio dvare įsteigė pirmąją Lietuvoje tabako plantaciją. Sėklą pirkdavo Kaukaze, daigus auginavo inspektuose su 1500 langu. Vėliau tabako augalus perkeldavo į 40 ha lauką. Dirvą trešė Berlyne pirktą kalio druską. Stiebai užaugdavo iki 2 m. aukščio, lapai - iki 70 cm. ilgio. Vėliau tabaką skynė ir specialioje džiovykloje džiovino šimtai darbininkų. Pusiau apdorota tabako žaliava buvo parduodama Klaipėdos tabako fabrikui.

Be to, Užventyje J. Smilgevičius įrengė didelį modernų valcių malūną, pastatydino spirito varyklą, plytinę, sūrinę, lentpjūvę, elektrinę. O Kaune jis organizavo įvairias bendroves Lietuvos ūkiui kelti. Jis įsteigė akcinę bendrovę "Nemunas" ir buvo jos valdybos pirmininku; įkūrė akcines bendroves "Miškas", "Neris", "Dubysa", buvo vienas iš akcinio komercinio banko steigėjų, kiaulių auginimą draugijos valdybos narys, dirbo kredito banko valdybos vicepirmininku.

J. Smilgevičiaus vardas žinomas ir kultūros, spaudos srityje. Jis buvo draudžiamos lietuvių literatūros bendradarbis. 1895 m. išspausdino veikalą "Pienininkystė Lietuvos ūkininkams". 1905 m. Varšuvoje išleido "Trumpą vadovėlį sviestininkystės"; žemės ūkio klausimais rašė "Varpe", "Vienybėje lietuvininkų", "Vilniaus žiniose" ir kt. Kaizerinės okupacijos metais J. Smilgevičius padėjo Užvenčio apylinkių gyventojams prieš vokiečių kareivių siautėjimą. Jis kartu su 214 atstovų 1917 m. rugsėjo 18-22 d. dalyvavo Vilniaus konferencijoje, kuri reikė lietuvių tautos pasiryžimą atgaivinti savarankišką Lietuvos valstybę. Pats J. Smilgevičius ragino pereinamuoju laikotarpiu kelyje į nepriklausomybę nebijoti susijungti su Vokietija. Šioje konferencijoje jis buvo išrinktas Lietuvos Tarybos nariu. O grįžęs į Užventį, 1917 m. rugsėjo 30 d. suorganizavo gyventojų susirinkimą, kuriame informavo apie lietuvių konferencijos darbą. 1918 m., tapęs Lietuvos nepriklausomybės akto signataru, J. Smilgevičius skyrė jėgas jaunos respublikos suklestėjimui.

Paskendęs valstybinuose reikaluose, J. Smilgevičius dažniau gyveno laikinojoje Lietuvos sostinėje Kaune, tik vasaromis sugrįždamas su šeima pailsėti į senąjį Užvenčio dvarą. Čia tuomet atvykdavo iš Židikų ir patį apysakos "Sename dvare" autorė Šatrijos Ragana. Kaip pasakoja to dvaro savininko duktė Janina Smilgevičiūtė-Petrusienė, tie jos apsilankymai Užventyje būdavo tikrai jautrūs. Čia ji prisimindavo savo jaunystę, bėgdavo aplankyti šimtamečių liepų su šeimos herbų, su liepos kamieno žievėje jos pačios išpjauta širdimi ir slėpiningu žodžiu: "ATMINK", ilgai rymodavo ant nusvirusio į Ventos vandenį numylėto gluosnio, grožėdavosi gėlyne stovinčia

BE KALTĖS **Valentinas Gustainis**

/ Autorius praleido 15 metų Sibire , tremtyje ir lageriuose. Spausdiname ištrauką iš neseniai Lietuvoje pasirodžiusios jo knygos. Red./

/ tęsinys /

Pasirodo, tie palydovai milicininkai Ust Kane ne kartą pas jį vaišinosi. Vienas palydovas sumanė piktam panaudoti Augustinavičiaus gerumą: jis pasakė, jog Gustainiui davęs pinigų, ir prasė tą skolą jam grąžinti. Augustinavičius pinigų turėjęs, bet suabejojęs, kaip čia yra. Bijojęs ir to, kad jam neiškeltų bylos, įtardami turėjus su manim kokius ypatingus santykius.

Gorno Altaiske mane laikė tik porą dienų. Išbuvau visai vienas, lyg užmirštas. Bet jaučiausi puikiai - sotus, šiltai apsiavęs kojas, nors patalpa ir šaltoka. Trečią dieną mane arkliais išvežė jau pažįstamu traktu palei Katunę, paskui Čiujos slėniu. Tuo traktu buvau važiuavęs, kai tarybinio ūkio direktorius taip klatingai išsiuntė mane į NKVD kalėjimą. Vietovių pavadinimai jau buvo žinomi, kai kurie itin ištirgę. Pavyzdžiui, Manžerokas. Prancūziškai "Mangez roc!" reiškia - valgykite uolas!. Čia jos tokios milžiniškos, plikos, tik vietomis apaugusios maumedžiais. Privaziavome Ust Semą, pervaziavome mediniu tiltu didinga, sraunią upę Katunę ir atvažiavome į Kamlako kaimelį. Čia reikėjo nakvoti. Tiesa, iš Gorno Altaisko su manimi kartu vežė ir tą zekę Buburganovą, kurią Oirotijos teismo išvažiuojamoji sesija Ust Koksos rajone turėjo įforminti dešimčiai metų į lagerius. Kemlake konvojus mudu apnakvino viename kambarėlyje. Čia buvo švaru ir šilta.

Rytojaus dieną vyko rinkimai į Aukščiausiąją Tarybą. Liaudžiai tie rinkimai buvo savotiška šventė. Joje dalyvauti ir pasilinksinti norėjo ir mudviejų palydovai. Bet kaip čia zekus vienus palikti? Mat už kalinio pabėgimą jie atsako savo galva: pražudei zeką, pats būsi jo vietoje! Tokia griežta tvarka. Matydamas, kad vienas palydovas degte dega noru rinkimų dieną nuo mūsų pasitraukti, ėmiau jį įtikinėti, kad tokius zekus, kaip mudu su Buburganovą, jis gali ku ramiausiai palikti vienus per visą dieną ir naktį, nes apie pabėgimą man net mintis į galvą 6 psl.

Jaunimas pasisako savo nuomonę Lietuvoje.

balta namų laimės ir gėrio dievaite, kuri rankoje laikė pinigų kapselį, o jos veidas dieviškai giedras; ilgai meldavosi prie didelio medinio kryžiaus, pastatyto priešais rūmą aikštėje, buvusio kumetyno vietoje. Čia žydėdavo įvairiaspalvės vasaros gėlės, dvelkdavo ramuma... O pasuk šimtamečio ažuolinio rūmo kambariuose ji bendraudavo su svetinga Smilgevičiaus šeima. Smilgevičiai gerai vertino rašytoją Šatrijos Ragana ir didžiai gerbė bei mylėjo ją. O po jos mirties 1930 m. rugpjūčio 1 d. tautininkų partijos oficiozo-dienraščio "Lietuvos aidas" pirmame puslapyje buvo išspausdinta užuojauta: "Ilgiausio atminimo mūsų mylimai tautos auklėtojai "Sename dvare" autorei, a.a.Marijai Pečkauskaitei dėkinga Smilgevičių šeima. Užvenčio dvaras".

1933 m. rašytojas Augustinas Gričius, lankydamasis Užvenčio dvare, iš jo savininko J. Smilgevičiaus lūpų užrašė pasakojimą, kurio pagrindu gimė jo apybraiža "Didžios praeities žemėje", kuri paskelbta "Trimito" žurnale. Apybraižoje atsispindi ir dvaro istorijos puslapiai... Užvenčio dvaras - tikras senas dvaras. Paprastos statybos ilgi ir platus mediniai dvaro rūmai turi apie 300 metų amžiaus. Senos, dar medinėmis vinimis kaltos, išdilusios grindys rodo, kad jomis vaikščiojo kelios kartos. Per vieną iš sukilimų, namo kambariuose buvo siuvami sukilėliams rūbai, buvo sukilėlių štabas, o kieme sukilėliai atlikinėjo kariškus pratimus. Mūriniame pastate, kur dabar galvijų tvartai, kadaise buvo bravoras. Sukilėliai, pagavę rusų šnipą, prigirdė bravore, spirito bose. Šnipelis, jei jis buvo tikras rusas, turbūt nebuvo nė svajojęs, kada nors tiek degtinės prisigerti... Užventis žymus praeityje - jis minimas net Mickevičiaus raštuose - dabar apsmukęs, apsileidęs miestelis. Kiekviena apylinkių vietelė, legendomis ir padavimais apipinta, savotiškai primena užventiškiams jų garsią senovę ir skatina būti tinkamais palikuonimis anų užventiškių, kurių kaulus dengia labai nestoras žemės sluoksnis. Dvaro kieme ir sode, tik pakasus, randami žmonių kaulai ir senovės ginklai. Kovų čia būta. Žemaitės, Šatrijos Raganos, Povilo Višinskio vardai siejami ir su Užvenčiu, bet ar tai duoda teisės užventiškiams suglebti ir padavimų migdomiems dūlėti?...

Bene 1940 m. pradžioje susirgo Smilgevičienė. Ji buvo išvežta gydyti į Vokietiją, kurioje netrukus mirė.

Tuo metu į Lietuvą įsiveržė raudonoji armija ir, slaugę žmoną J. Smilgevičius, pasiliko Vokietijoje. Karo pradžioje sugrįžo į Užventį, gyveno Kaune. Ten 1943 m. susirgo (galvos pūlinys) ir mirė. Jo palaikai su gausia palyda buvo atvežti į Užventį. Čia vyko tokios gausios laidotuvės, kokių čia niekas neprisimena. Atvyko daug šviesuomenės iš Kauno, susirinko Užvenčių dvaro, mies-

neateina. Kaip galėčiau pabėgti - juk čia niekur neturiu jokių pažįstamų, draugų, pinigų, esu nuskurėlis, suvargėlis. Kita vertus, aiškinau jam, kalėjimuose jau esu taip pažneklintas, taip aprašytas, kad net ir pabėgęs niekur negalėčiau pasislėpti. Jis dar pagrasino esąs taiklus šaulys, gyre si turis puikiai dresiruotą sunį, kuris mane pėdsakais lengvai susektų, ir išėjo pasidairyti po kaimelį, kaip čia rengiamasi rytdienos rinkimams. Visą rinkimų dieną jis nesirodė, vargu ar buvo priėjęs bent pro langą patikrinti. Mudu su Buburganova kramsnuojome sau tuos Augustinavičių skanėstus. Ir antrą naktį išmiegojome be sargybos. Radęs mus nepabėgusius, sargybiniai buvo gerai nusiteikę. Saulei gerokai pakilus, išvykome toliau, į Čergą. Čia mus apnakvino to kaimo užėigos namuose. Kambarys buvo šiltas, jaukus. Mums besidairinėjant, į užėigos namus užsuko vidutinio amžiaus moteris, puodyne pieno ir kepalaičių miežinės duonos nešina. Ji pasiteiravo, kurie čia būsimie kaliniai, ir padavė mudviem tą duoną ir puodynaitę šviežio pieno. Tai bent staigmena!

- Čia Volodia jums siūnia, valgykit į sveikatą! - pasakė ji.

Po gero pusvalandžio moteris sugrįžo pasiimti puodynės. Aš paklausiau, kas tasai geradaris Volodia? Ji atsakė trumpai:

- Jis taip pat kalinys...

Atsigulėme į švarutėles užėigos lovas. Man pasidarė net nesmagu, kad turėjau gulėti su marškiniais, kurie jau beveik metai neskaltbi.

Rytojaus dieną išvežė toliau. Kai kur, prieš statesni kalnelį, liepdavo iš rogių išlipti, kad arkliams būtų lengviau. Bet rogėmis tą dieną netoli tevažiuavome. Prisivijo sunkvežimis. Sargybiniai jį susistabdė, šnektelėjo su vairuotoju ir liepė mums lipti į kebulą. Bematant atsidūrėme rajono centre Šebalinė. Porą parų praleidome daboklėje, paskui sunkvežimio kebulė išgabeno toliau. Kitas sustojimas - Tengos kaime. Kaimo užėigos namuose buvo ir trečias zekas, kažkoks jaunas vagišius iš Ust Kano rajono, kalėjimuose jau įsigijęs dryžus jūrininiko marškinius, kuriais vagys visur didžiudavosi ir laikydavo juos gražiausia savo profesijos uniforma.

/nukelta į 7 psl...../

telio ir apylinkių žmonės. Velionis palaidotas Užvenčio katalikų kapinių koplyčios požemiuose.

Kanadoje, Québec'o provincijoje, Montrealyje gyvena Jono Smilgevičiaus sūnus Kazimieras, JAV-ėse duktė Janina Petrusienė, Vilniuje dirba brolio anūkė Regina Smilgevičiūtė. Kol kas nežinome, kur gyvena kitos dukros Adelė, Krsitina ir Liusė.

Šmet, švenčiant Vasario 16-tąją, prie buvusio Užvenčio dvaro rūmų bus pritvirtinta paminklinė lenta, įamžinanti Lietuvos nepriklausomybės akto signatarą Joną Smilgevičių. Dabar šis pastatas taps dvigubu memorialiniu paminklu, saugančiu rašytojos Šatrijos Raganos ir signataro J. Smilgevičiaus atminimą. Tačiau šis senovinis statinys glaudžiai siejasi ir su istoriniais 1863 m. sukilimo įvykiais. Čia tuomet gyveno dvaro prievaizdas Liudvikas Grombčevskis (1819-1890 m.), aktyviai rėmęs sukilimą ir už tai caro valdžios ištremtas į Penzos gubernijos Čembaro (dabar Sviščiovka) miestą. O čia gimęs jo sūnus Bronislovas Grombčevskis - žinomas lenkų geografai ir orientalistas.

Ta pačia proga reikia atkurti ir "restauratorių" sudarytą buvusio dvaro rūmų aplinką, at sodinti prieš porą metų be jokio tikslo iškirstą sodą, alyvų krūmus, atkurti klombas, atstatyti aikštėje stovėjusį kryžių, grąžinti Užvenčiui J. Smilgevičiaus aikštės vardą.

Vaclovas RIMKUS

PADĖKA

Netikėtai eisimo nelaimėje žuvus mylimam Vyru, Tėvui, Seneliui,

a.a. JURGIUI ŠABLAUSKUI,

skausmo valandoje mus guodė žodžiu, raštu, maldomis ir dalyvavimu pamaldose bičiuliai ir draugai.

Nuoširdžiai dėkojame visiems, palengvinant mūsų liūdės.

Žinona Ona,
Sūnus Liūtas.
marti Racnel, vaikaičiai
Aleksandras ir Viktoras,
sesuo Lilė.

(Ši padėka dėl techniškių klūčių, atspausdinta vėliau negu kad turėjo būti. Apgailestaujame: Red.)

PADĖKA

Nuoširdžiai dėkoju visiems, čia ir Lietuvoje, kurie man gulint Montreal General Hospital ligoinėje perdavė žodžiu, raštu arba atsilankydami, linkėjimus pergyventi operaciją ir sveikti.

Dabar, sveikdamas, galu užtikrinti visus, kad jūsų nuoširdumas man buvo labai didelė atspara ir suteikė jėgų greičiau pasveikti:

Henrikas Nagys

PIRMOJI - ISLANDIJA, PO TO ČEKOSLOVAKIJA IR PASKUTINIOJU PRANEŠIMU RADIO BANGOMIS - DANIJĄ PRIPAŽINO LIETUVOS NEPRIKLAUSOMĄ RESPUBLIKĄ IR JOS VYRIAUSYBĘ.

Kremlius apkaltino DANIJĄ kišimusi į Sovietų Sąjungos vidaus reikalus. Danijos vyriausybė atsakė:

"Mes pripažinome Lietuvos Respubliką 1922 metais ir tą patį patvirtiname dabar".

LIETUVA LAUKIA LAISVĖS, REMK IR AUKOK TAUTOS FONDUI!

Jūsų auka **TAUTOS FONDUI** garsina Lietuvos laisvės bylą laisvajame pasaulyje. Šešiomis kalbomis **ELTOS** ir radijo žinios nesulaikomai skleidžia informacijas (vairiuose kraštuose apie Lietuvos laisvės kovą ir ją skatina.

REMKIME TAUTOS FONDA

aukomis, darbais, palikimais. Kiekvienas paaukotas centas artina Lietuvai laisvės aušrą.

Aukas arba palikimus siųskime Tautos fondui:

TAUTOS FONDO ATSTOVYBĖ KANADOJE,

310 Rathburn Rd., Etobicoke, Ont. M9B 2L8

NEPRIKLAUSOMA LIETUVA

**LIETUVIO JAUNUOLIO, IŠLIKUSIO GYVŲ
AFGANISTANE, PASIPASAKOJIMAS**

V.A.J.

Šiais metais pasirodė Paryžius įdomi Irenos Wisniewskos knyga, pavadinta "Paroles dégelées", kurioje ji talpina savo pokalbius su įvairiais žmonėmis, sutiktais Lietuvoje 1989 metais. Vienas tų žmonių buvo jaunuolis, atpylęs karo prievolę Afganistane. Autorė savo susitikimą aprašo šitaip:

"Draugu, pas kuriuos esame apsistoję, nėra namuose. Mes laukiame savo svečio. Jis davė mums suprasti, kad jam geriau nesikviesti mūsų pas save. Skambutis duryse. Ant slenksčio jaunas vyrukas. Jo akys aštraus mėlynumo, o rankose - puokštė gėlių".

Toliau seka pasikalbėjimas. Mėginsiu duoti jo santrauką.

"1983 metais aš buvau fakulteto pirmame kurse, kai mane pašaukė kariuomenėn. Man aiškino, kad jei per pirmuosius šešis apmokymo mėnesius aš pasirodysiu gerai, tai turėsiu šansų atlikti karo prievolę vienoje iš Pabaltijo respublikų. Aš buvau toks, kaip visi, o visi, žinoma, norėjo likti arti namų. Vadinasi, aš daviausi kaip pamisėlis. Baigiantis stažui, vienas pulkininkų-leitenantų iš Minsko, netoli nuo mūsų, pažadėjo man, kad padarysias viską, kas jo išgalėse... Bet batalijono vadas nenorėjo nieko apie tai žinoti... Vėliau sužinojau, kad mano paskyrimo vieta buvusi karine paslaptimi. Man būtų buvę sunku išivaizduoti, kad mane pripažins vertu Afganistano. Man atrodė, kad tokie "eūdai" ištinka vien kitus.

Jau anksčiau, prieš dvi savaites, vienas mano prieteliu, dirbantis tiekime, buvo man pareiškęs: "Aš mačiau siunčiamųjų Afganistanan sąrašą. Žmonės šneka, kad vardai pabraukti raudonu pieštuku, yra tu, kurie vyks Afganistanan". Man nereikėjo net klausti. Jis paprasčiausiai gunktelėjo galva. Iš karto man pakirto kojas. Dievuli brangus, kodėl aš? Pačiu pirmuoju dalyku, kurį padariau, buvo perspėti mama. Aš gyvenu su ja ir mes vienas prie kito labai prisirišę. Bet oficialiai aš dar nieko nežinojau. Tad reikėjo būti atsargiam. Aš pasiprašinėdavau išleidžiamas iš rajono ir paskambindavau jai iš telefono būdelės. Kas kartą vis labiau ją informuodamas. Iš pradžių - kad mane nuskiria į Aziją, paskui, kad tikriausiai drošiu Afganistanan, pagaliau, kad toji galimybė - tikras dalykas! Ji buvo gatava šokti lėktuvan ir skristi pas mane. Ji būtų nežinia ką padarius, kad tai sutrukdytų. Kai aš pasakiau, kad neįmanoma nieko pakeisti, ji puolė verkti.

Būdavo kartais aiškinama, kad tas jaunuolis, kuris yra vienintelė šeimos parama, turįs šansų išsisukti... Žmonės šnekėjo apie kažkokį potvarkį, nepatariantį siųsti Afganistanan vienintelių sūnus. Jei toks ir buvo, niekas jo niekad nepaisė. Reikėjo tikrai turėti problemų su sveikata, kad tave atleistų nuo karinės prievolės: smegenų sutrikimus, sulaužytus kaulus, sirgti užkrečiama liga.

Kiek man žinoma, niekas niekad nebuvo atsisakęs vykti Afganistanan. Kadangi atsisakyti buvo tasia, kaip dezertyruoti, o tai reiškė kalėjimą arba kulką į galvą. Pamėginses savizudystę, kuri nepavyksta, patenki psichiatrinėn ligoninėn. Tai dar baisiau. Jei bus nustatyta, kad simuliuoji, tai karinis tribunolas nebus tau gailėstingas. Vienaip ar kitaip - pūsi kalėjime. O kas gi nori ten patekti? Tai paženkliną patį visam gyvenimui. Ir gali pakenkti tavo šeimai. Kaip bebūtų, mano manymu, yra toks dalykas kaip lemtis ar likimas. Ir nuo jų nepabėgsi.

Oficialiai mums pranešė tą žinią tris dienas prieš išvažiuojant. Nuo to akimirkos buvo uždrausti kontaktai su civiliais ir visi išėjimai į miestą.

Nustatytą dieną nuvykom Maskvon, o iš ten lėktuvu - Taškentan. Ten mes turėjome pagal nuostatus išbūti dvi savaites, idant priprastumėm prie klimato. Galbūt jiems trūko karinių pajėgų. Kiekvienu atveju, vos tik spėjo mums paskiepti nuo tropikinių ligų, kai mes vėl atsidūrėm kelyje. Miego stygius, susimaišęs laikas, netikruma... mes visus priglūšino. Ypatingai skiepai. Visi bernai turėjo po 39° karščio. Kai kurie tiesiog virto iš klumpių. Mus sugrūdo karinian lėktuvan, lyg raguočius. Mes vos laikėmės ant kojų. Skridimas Kabulan truko valandą ir dešimt minučių. Ir tai nebuvo banalus skrydis. Komendantas palinkėjo mums geros kelionės ir kai stiuardės kišo mums bonbonkės ir girdė vaisių sunkom, mums pranešinėjo skrydžio aukštį, ramindami, kad viskas eina kaip numatyta. Atrodė, tartum mes važinėtumėm tūru po Krymą... O kai ėmė transliuoti Beatljus, mano vaikystės muziką, aš visai ištižau... Visas mano gyvenimas pralėkė pro mane

BE KALTĖS
/.....atkelta iš 6 psl./

Pačioje Tengeoje ir jos rajone nuo 1941 metų, pirmojo masinio trėmimo iš Lietuvos, gyveno kelios dešimtys lietuvių. Norėjau, kad sargybinis leistų tautiečiams mane aplankyti. Jis mielai sutiko jiems pranešti. Po geros valandos atėjo dvi moterys, apsvilkusios šimtasūlėmis, apsigūžojusios galvas pagal vietos moterų madą. Jiedvi specialiai garsiai kalbėjosi lietuviškai:

- Kažin kuris čia bus tas lietuvis?..
Aš tuojau atsiliepiu. Viena buvo man jau pažįstama mokytoja Tėvelinė. Tautietės atėjo netušcios: atnešė didelę puodynę karšto pieno, geroką gabalą duonos, keptos skanios mėsos, turbūt stirnienos. Tos vakarienės užteko visiems trims žekams pavalgyti. Liko dar ir sargybiniams, nes jie irgi buvo alkani. Gerosios moterys rytojaus dieną atnešė gausius pusryčius, jau patyrusios, kad reikia ne tik man vienam. Jaučiausi nesmagiai, kad jos turėjo nuo savęs nutraukti kasnį ir valgydinti net penkis žmones. Viena tautietė iš Šiaulių, deja, jos pavardė išdilo iš atminties, pietų atnešė labai skanaus, tiesiog svieste plaukiančio valgio. Badaujančiam riebalai - brangiausias daiktas. Kadangi porcija buvo maža, suvalgiau vienas, su kitais nesidalijau.

Tengeoje kalbėjausi su vienu jaunu vyruku, kuris jau tremtyje buvo išmokęs traktorininko amato. Pamatęs mano labai susitępusią, susitraukusią, visai menką kepurę, jaunas tautietis padovanojo savo ausinę. Be to, jis apsiėmė išsiųsti mano žmonai telegramą, kad jau važiuoju į Ust Kaną. Tai buvo antra proga pranešti šeimai, kad aš dar gyvas. Telegrama ją pasiekė.

Sutemus mus išvezė į Ust Kaną, esantį nuo Tengos maždaug už šimto kilometrų. Kelias vedė per Jabaganą - mano šeima miegojo, nė nenujausdama, kad aš šmėstelėjau pro juos.

Į Ust Kaną atvažiavome jau pusiaunaktyje. Mudu su tuo jaunu vagišium uždarė vienoje patalpoje, Buburganovą - kitoje. Daboklė buvo nešvari, šalta, tamsi. Joje man teko praleisti apie pustrčio mėnesio.

/bus daugiau /

kaip takσιο skaitliukas ir aš pravirkau... Atsimenu, kad kažkas pasiūlė man žaisti laivais, laivų kautynėmis. Juk žinot tą žaidimą! Mes dažnai losdavom gimnazijoje per pamokas. Vadinas, mes davėmės lėktuve lyg vaikiščiai...

Pirmas išpūdis nusileidus - kaitra, pakertanti alsavimą - 59° pavėsyje. Ir troškulus, nuo kurio tinsta liežuvis. Vanduo kurio mums davė gerti, rūgo didelėse statinėse. Jo gali - ma buvo gerti kiek širdis trokšta, bet skonis buvo šleikštus: dvokė Javel skysčiu ir nuo jo dar labiau kankino troškulus.

Per pirmas dvi savaites mes, visi naujokai, buvome krūvoje. Mums skaitė paskaitas apie afganistaniečius, jų papročius, aiškino jų strategiją ir kodėl esame čia, Afganistane. Mus taip pat mokė šaudyti, šokinėti, bėgti, kautis su durtuvais. Tik po to prasidėjo tikroji tarnyba.

Mane paskyrė dalinin, kuriam buvo pavesta gen. štabo apsauga kalnuose, už kelių kilometrų nuo Kabulo. Ant kalvos dunksojo eilė pastatų, palapinių, tankų ir įkastų žemėna patrankų. Viską supo spygliuotų vielų tvoros. Tiesiai už jų, vienoje vietoje buvo vaismedžių sodas - obelys, slyvmedžiai, apelsinų medžiai... Tiktai jis buvo užminuotas. Rojas, pilnas uždraustų vaisių...

Man ten būnant, į Afganistaną buvo siunčiami vien baltieji iš Europinės SSSR dalies - Ukrainos, Rusijos, Moldavijos. Mano dalinyje buvo po vieną vyrioką iš kiekvienos Pabaltijo respublikos. Jie niekad nepalikdavo kelių bernų iš tos pačios respublikos. Kodėl? Tokios, matyt, buvo direktyvos. Rasit, jie kažko bijojo. Man būtų patikę turėti bent vieną žemietį. Yra sunku išbūti ištisus pusantūrų metų, negirdint savo gimtos kalbos. Vis dėlto, būta ir kelių aziatų. Prisimenu tokį karštakošį uzbeką. Jis stėjo savanoriu, norėdamas atsikėršyti afganistaniečiams, nes jie buvo nužudę jo tėvus. Bet jam neteko net pačiuoinėti šautuvo. Jį nugrūdo virtuvėn virėju ir jis išbuvo pusantūrų metų tarp puodų ir katilų. Kadangi Afganistane aziatai buvo nepagėidaujami, jais nebuvo pasitikima. Iš pradžių matėsi daug jaunuolių iš Vidurio Azijos. Klimatas tas pats, jie greitai priprasdavo. Bet jie ėmė dezertyruoti. Taktika pasikeitė.

Dezertyruoti buvo labai nesudėtinga. Pakako nusileisti žemyn nuo kalvos afganų kaimelin. Aš pats sykį diskutavau su vienu tipeliu, kuris, galiu galvą guldyt, buvo dušmanas (mudjihadinas). Jis teiravosi, kaip man patinka tarnauti ruskių kariuomenėje, ar man nereikia pagalbos. Jei būčiau jį padrašinęs, jisai būtų suorganizavęs mano pabėgimą. Iš mano dalinio pabėgo du dezertyrai. Buvo gandų apie jiems siūlytas sąlygas - stambius atlyginimus, vadovų ar instruktorių postus. Buvo šnekama, kad girdi, Raudonasis Kryžius darbuojasi keturlinkas, kad padėtų Pabaltijo dezertyrams. Nugabentus Šveicarijon ar į JAV, juos bemačiant automatiškai aprūpiną butais ir darbais. Bet aš nežinau, ar tai tiesa.

Aš pats niekad nebūčiau galėjęs dezertyruoti. Nebegalėti grįžti Lietuvon, nebepamatyti motinos - vien apie tai pagalvojus... Ne, tai ne man. Bet aš užjaučiau tuos, kurie neatsilaikė. Vieną kartą vienas bernas iš Gudijos kone žemliakės, man sumalė snukį. Taip sutašė, kad automatinis šautuvas pats vienas striktelėjo man į rankas. Norėjos tik vieno: nudėti jį ir pasileisti kur kojos neša. Kai esi kasdien daugzomas, kai nebemiegi naktimis, kai kiekvieną dieną rizikuoji savo kailiu - ateina momentas, kad nebevalioji: arba paleisti sau kulką į galvą, arba sakai sau, atsidūręs pas dušmanus, bent nebūsi mušamas. Aš už tat suprantu tuos vyrus, kurie nusižudė arba pabėgo.

* * *

Toliau buvęs raudonarmietis Afganistane aprašinėja, kokie yra nerašyti įstatymai "Nenugalimojoj Armijoje". Gradacija tarp "slapukų" ir "seno vaisko":

"Kartais karininkai pasišaukia jaunuolius išsiteirauti iš kur tos mušimo žymės. Mat, kai tave daužo, niekad nesimušamas per snukį, bet visad tvoja tau per šonkaulius ir krūtine... Tai tiesa, kad kai "deda" labai smarkiai, lieka žymių, ypač krūtines ląstoj. Bet kareivėliai visada nuslepia tiesą. Arba jie būna nudardėję, nepataikė į laiptą, arba atsidaužę tamsoj naktį į duris... Puskarininkiai puikiai pažįsta kareivėlių gyvenimą, nes jie juos prižiūri ir vadovauja jiems mankstose ir pratimuose. Jiems visi tie dalykai žinomi, bet jie nėra naivūs. Jie per daug bijo, kad juos šantazuos. O taip. Jie lygiai taip pat, kaip paprasti kareiviai, kniaukia iš armijos, kad spekuliuotų su afganistaniečiais. Niekad jie neišduos "diedo", kad jis kerštaudamas juos iškystų".

* * *

"Visi, absoliučiai visi, varė šmugelį su afganais. Nusileidi kaimelin, o ten penkmečiai vaikai marmaliuoja rusiškai. Vos tik pasirodai, žmonės tave apstoja, rodo tau grandinėles, amerikietiškus prezervatyvus... visa kas tik žvilga. Visur girdisi šūksniai: "Pirkit, pirkit, pirkit". Tikras kermošius! Tenai buvo perkami ar mainomi visi daiktai, kokius tik galima nudžiauti - padangos, atsarginės dalys, anklodės, paklodės, netgi metalinės lovos. O taip! Viską, kas tik iš metalo, jie stverdavo kaip kažką nepaprasto. Aš manau, kad afganistaniečiams trūko metalo. Ir jie sulydindavo tuos daiktus. Antroje vietoje būdavo padangos. Net senų seniausios, visiškai nugludintos, atrasdavo sau pirkėjų, mokančių iki 5000 "afganų" - baisius pinigus.

Visa tai tačiau buvo vis vien rizikingu dalyku. Mus kratydavo specialios komisijos".

Pašnekovas sakosi, kad vienu metu jis irgi bandęs spekuliuoti, bet kažinko neįsigijęs, nes baiminęsis kratų, grįžtant iš Afganistano. Bet viskas praėję gerai: "Palyginus su kitais, aš gabenau vien nieknjekius - tris rankinius laikrodžius, saulės akinius, japonišką rašomąją plunksną ir t.t.

Kitas daiktas, dėl kurio būdavo rizikuojama kalėjimu - buvo narkotikai. Mes pirkdavom iš afganistaniečių arba gryo heroino, arba "čaro" - kanapių ir tabako mišinio. Jį pardavinėdavo pusvelčiui. Už du rublius gaudavai visą pakelį. Reikėdavo išikšti tarp dantų butelio kapsulę ar penkių kapeikų monetą, tai sušvelnindavo dūmo poveikį, kuris buvo toks kartus, kad grauždavo gerklę ir vertė kosėti.

Aš rūkiau heroiną tik vieną kartą. Bijojau tapti narkomanu. Rūkydavau tik "čarą" kai nebeširdydavau. Tad imdavau pleventi ir man būdavo viskas nusispyjaut! Savime aišku, kad kai kurie tipai tapdavo svaigalų vergais. Bernas, kuris miegodavo šalia manęs, raitydavosi naktį iš skausmo, kai jį suimdavo spazmos viduriuose. Jis nuolat skųsdavosi galvos skausmais ir kankinosi nemiga. Prieš mums išvažiuojant, jis buvo taip susitvarkęs, kad jį aprūpindavo narkotikais reguliariai. Jis man buvo pažadėjęs duoti pastoviai po du kilogramus, kai tiktai prireiks.

Pervežti narkotikus į Sov. Sąjungą buvo paprasta. Nusismaukdvo bate kulni, padarydavo vietos narkotikams ir apibarstė pipirais vėl prikalddavo kulni. Ties siena būdavo dresiruotų šunų. Bet kadangi būdavo pipirų, jie neužuosdavo.

Jei pratimų ir karinių operacijų metu, kai visų gyvybė būdavo pavojuje, vyravo labai griežta drausmė, kasdieniniame gyvenime buvo tikras bordelis.

Pramogai mums atsiųsdavo filmų. Bet kokių filmų! Apie revoliuciją, bolševikus, piktus buožes ir dorus čekistus. Išimtinai "raudonus" filmus. Mes kvatodavomės per seansą ir rasit nevisai buvo tikimasi tokio efekto. Mes užsistatydavome radiją ant australiškų stočių ir kai tik turėdavome laisvo laiko, klausydavomės vakarietiškos muzikos. Būdavo taip pat ir vadinamųjų spektaklių, kada "šlapumas" ("šakai") buvo pakeliami į "naujokus" ("čerpakus"). Kadangi aš buvau vieninteliu lietuviu, aš tose ceremonijose nedalyvaudavau, iš viso, laikydavaus nuosaliai.

Nežinau, ar būtų galima vadinti valgiu mums duodamą maistą. Jokių daržovių, jokių vaisių. Mėsgalis tik kai kada. Šiaip kruopos ir dar kartą kruopos: grikliai, miežiai, monai. Neužilgo mūsų skilviai susitraukdavo ir po to nebesinorėdavo valgyti. Mes labiau mėgdavom duoną, kurią kepdavomės vietoje. Ir sriubą..."

Šioj vietoj pašnekovas apsakinėja su detalėmis jį ištikusias ligas - nusilpimus nuo viduriavimų, prastą medicinę pagalbą ambulatorijose; paskui kareivių masturbavimą, jų pomėgį nešvankių kalbų. Sakosi, kad pastebėjęs jų tarpe homoseksualizmo apraiškų. Jį patį mama buvo išpėjusi, kad ta graikiškoji meilė labai slidus kelias, nes lengvai tampama igūdžių vergu.

Nepastebėjęs, tačiau, nei tautų draugystės, tos "družba narodov". Mano dalinį sudarė du trečdaliai ukrainiečių. Jie buvo įsitikinę, kad jų Ukraina, tai tikras rojus. Jie nuolat grįždavo prie tos pačios temos - kur geriausia gyventi - Pabaltijyje ar "pas mus". Kai aš jiems sakydavau, kad Lietuvoje mėsos perkamos be kortelių krautuose, kad be vargo randama pieno ir sūrio, jie nenorėdavo man patikėti. Iš viso, i mus, pabaltiečius, buvo žiūrima, kaip į skirtingus padarus. Mus buvo praminę "prancūzais" (Irena Wiszniewska patikslina parašė, kad tuo terminu norima pasakyti - "snobais"). O čia aš dar buvau vieninteliu kareiviu dalinyje, gaunančiu laikraščius, kurių jie negalėdavo skaityti, nes buvo lietuviški. Tai irgi juos siutino. Žodžiu, pašvenkovas aiškina, jog draugų jis neturėjęs. Tiesa, buvo susiradęs vieną moldavą, bet tasai, deja, žuves per susišaudymą.

Šiaip jis nebuvęs mūsų zonoj. Jie vykę kitur, srityse, kur būta deimantų ir tauraus metalo rūdos žemėje, srityse, kontoroliuojamose mujihedinų. Pavojingiausia misija yra buvę saugoti "gyvybės arteriją" nes kareiviai, lydinčys transportą kalnuose, niekad nežinodavę, kas ir kada juos užpuls. Sovietų kariuomenė iš savo pusės taip pat rengdavo visokias pasalas... Jis sakosi, nenorįs tų partizaninių kautynių prisiminti.

"Kai dėl santykių su afganistaniečiais" - pasakoja jis, - "dienos metu jie būdavę širdingi, draugiški. Mes pažinome visus kaimelio gyventojus. Jie sypsodavosi, mums spausdavę rankas. Bet sutemus, būdavę kitaip. Kai jie nebežiūrėdavo mūsų bruozų, jie parodydavo savo tikrą veidą. Bet viskas buvę dar komplikuočiau. Afganistaniečių šeimos labai didelės - 8-9 vaikai. Dažnai trys sūnūs būdavo "revoliucinius", atseit, komunistinės valdžios batalijonuose, o kiti trys dušmenų pusėje. Kai mes slaugydavome koki valdžios dalinį karį, jo šeima mus liaupsindavo, o kai kitos šeimos vaikas, dušmanas, tapdavo karo auka, jie žvelgdavo į mus kaip į okupantus.

Kai dėl santykių su valdžios kariuomenės kareiviais, jie būdavo kur kas aiškesni. Mes šnekučiuodavomės kaip su draugais. Jie mums duodavo cigarečių ir mėgindavo nusiderėti mūsų uniformas, kadangi jų apranga buvo iš sintetinės medžiagos ir jie joje susdavo. Jie pavydėdavo mums mūsų automatinį šautuvą, naujausio modelio kalašnikovų. Prašydavo, kad leistumėm jiems pačiuoinėti. Tarsi dideli vaikai.

Kai aš buvau Afganistane, maniau kad mes, kariai, nužygiavom ten padėti krašto gyventojams. Vos atvykus mums buvo paaiškinta, kad jei nebūtų buvę mūsų intervencijos, tai amerikiečiai būtų ją padarę už mus. Jie būtų ten įrengę savo raketas, grėsdamų SSSR pietinei daliai. Tie dalykai man tada atrodė neužginčijama tiesa. Mes vien gynėm savo sienas, o afganistaniečiai mus palaikė. Man prireikė gerokai laiko pakeisti savo nuomonę.

Kai aš grįžau Lietuvon, vienas mano draugų man pasakė po kiek laiko: "Kaip tu, mažos tautos pilietis, galėjai tapti okupantu? Kaip galėjai engti taikingą tautą"? Tie priekaištai ir ta "okupanto" istoriją mane išvedė iš kantriybės ir mudu susimušėm. Bet aš nebuvau visai tikras... Aš nebesižinojau kur esąs. Į galą aš ėmiau praregėti tiesą, kai palyginau Afganistano padėtį su Lietuvos padėtimi. Mano tėvynė yra rusų okupuota. Jie tokie nacionalistai, kad viskas privalo jiems priklausyti, pradedant Sibiru ir baigiant Lietuvą, pradedant Afganistanu ir baigiant saulėgrąžų sėklom".

Buvęs karys Afganistane baigia savo pasakojimą prisipažinimais, kad Lietuvoje karo veteranai nėra ypatingoj pagarboj, nors jie ir yra išteigę savo klubą. Jo draugai žvelgė į jį kaip į vaiduoklį. Mergina jį palikusi. Kita pašiepusi, kad girdi, jis ten praleidęs laiką antspauduodamas pašte laiskus. "Matot, jei nesat praziļęs, jei tebeturit abi rankas ir kojas, jei jūsų galvelė dar nesusiimaišius, vadinas, būsit kur ištupėjęs saugioj skylėj".

Daugiau atydos jam parodė dėstytojai, įrašydami "patenkinamai" pažymius, kurių jis nebuvo nusipelnęs... Jis tačiau ne vien turėjęs sunkumų mokytis, bet pajutęs ir visokius širdies klabenimus. Ėjęs pas psichiatrą. Tasai priskyres jo negalavimus vadinamajam "psicjologiniam Afganistano sindromui", davęs raminančių vaistų ir paskatines dalyvauti grupinėje terapijoje.

Karas iš viso jį pakeitęs. Jis pasidaręs savanaudiškesniu, sąmoningesniu. Išmokęs greitom nustatyti žmogaus charakterį. "Aš galiu atpažinti bemačiant tuos, kuriuos rusai vadina "šliužais" ir su kuriais aš negaliu turėti bendros kalbos".

"Kai aš pergalvoju" - baigdamas sako jis - "viską, ką esu pergyvenęs, yra daug dalykų, kurių aš nenoriu prisiminti. Bet kiti sunkiai užsimiršta. Baisiausia iš visų... (jis nutyla).... aš šaudžiau į žmones. Mano rankos drebėdavo. Man rodos, mano kulkos nulekdavo dievažin kur. Bet kitos kliudydavo taikini. Bet ar tai nebuvo mano pareiga? Jei aš nebūčiau jų saudęs, jie būtų nudėję mane. Ar ne taip?"

* * *

Irena Wiszniewska et Marek Wirwa. PAROLES DEGE-LÉES. Ces Lituanienis que l'on disait soviétiques. Témoignages, Paris, Calmann-Lévy 1990. 250 p.

NEPRIKLAUSOMA LIETUVA

Lietuvių Namų
Žinios

• Vasario 3 d. sekmadienio popietėje dalyvavo 250 žmonių. Svečių knygoje pasirašė 4 iš Vilniaus, 2 iš Kauno, St. Vasiliauskienė iš Montrealo, J. Karuzas iš Burlington'o.

• LN ligonių lankytojai buvo susirinkę pasitarimui vasario mėn. 11 d. posėdžiui. Žinantieji apie sergančius ar paramos reikalingus tautiečius prašomi pranešti V. Kulniui tel. 769-1266.

• Š.m. sausio mėn. 27 d., Anapilyje Toronto Lietuvių

Dramos Teatras AITVARAS vaidino Vytauto Alanto 3-jų veiksmų dramą "Aukštadvaris". Visos pajamos buvo skiriamos Lietuvių Slaugos Namams. Aukojo: \$1.000 - Delphina Zulonas; po \$500 - A.P. Augaičiai, B.E. Kišonai; \$200 - Lietuvos Katalikių Moterų Džos Lietuvos Kankinių Pjos skyrius; po \$100 - V. Daugelavičius, M. Duliūnas, muz. Jonas Govėdas, P. Kripas, O. Rimkienė, P. Stočkienė, M. Tamošiūnas, F. Timukas, A. Vaičieliūnas; \$50 - A. Vengevičienė; \$20 - S. Radzevičienė. Iš viso \$ 3.170.

AITVARAS paaukojo "Aukštadvario" vaidinimo pelną \$299.25 Lietuvių Slaugos Namams.

Nuoširdi padėka Toronto Lietuvių Dramos Teatrui AITVARAS ir vakaro ren-

gėjoms - Anapilio P-jos Kultūros Sekcijai.

• Lietuvių Slaugos Namams aukojo:

- A.a. Adolfo Lorenzo atminimui - po \$100 - P.H. Biernat, V.I. Dauginiai, J. Agelų šeima, L.G. Matukai, dr. A.S. Pacevičiai; po \$50 - V.V. Augėnai, L. Einikienė, R. Fletcher, J. Jasinevičienė, N. Kalmuk, L.G. Matukai, V.L. Sendžikai, E.K. Šlekiai, R. Stalioraitis; po \$40 - E. Juknevičius, K. Poškievė; \$35 - T.B. Stanuliai; po \$30 - H.G. Chvedukai, A.S. Ciplijauskai, K.M. Janeliūnai, S. Richards, M.V. Tamulaičiai; \$26 - B. Boake; po \$25 - J. Andriulaitis, A.V. Dailydės, S.A. Draugėliai, P. Skablauskas, S. Vaitiekūnas, A.C. Zakarevičiai; - a.a. P. Bražuko atminimui - \$25 - Ema Lorenzienė; po \$20 - E. Ališauskas,

R. Bražukienė, V. Bubelis, E.J. Čuplinskai, P. Ipičak, A. Ivanauskienė, T.R. Jezovis, J. Jonaitis, O. Juodišius, L. Juzukonis, K. Kurzawinski, A. Kyželis, L. Marcinek, A. Mašalas, D. Matulionis, M.V. Miceikai, M. Mitchell, H. Rudyk, A.S. Sakus, B. Sapijonienė, V.E. Sondai, H. Stepaitis, N.V. Tamulaičiai, A.D. Zakarevičiai; po \$15 - I. Kairienė, A. Lemežys; po \$10 - E. Bočkienė, R. Senkus, J. Sudonis;

- a.a. Tado Krasausko atminimui - \$1.000 - A. Krasauskienė; po \$1.000 - L. Dagienė, - Jz. Vaičieliūnas; \$500 - J. Bajoraitis; \$200 - Jonas Zabulionis; po \$100 - G. Buntins, C.A. Januškevičius, V. Mkelėnienė; \$50 - V. Anyšienė; \$48 - R. Wood.

Iš viso statybos fonde yra \$282,440 (įskaitant nuošimčius). Aukos priimamos PARAMOS, PRISIKĖLIMO P-jos ir TALKOS kredito kooperatyvuose. Aukos galima siųsti ir tiesioginiai šiuo adresu: Labdaros Fondas, Lietuvių Slaugos Namai, 1573 St.W. Toronto, Ont. M6P 1A6.

• MAŽOSIOS LIETUVOS MOTERŲ D-JOS tradicinis ŠIUPINYS vyko vasario mėn. 12 d., didžiojoje parapijos salėje. Įdomią programą atliko Toronto Vyų Choras ARAS. Visi vaišinosi skania vakariene ir maloniai praleido vakarą.

• PRISIKĖLIMO P-JOS CHORAS jau ruošiasi Lietuvių Dainų Šventei Čikagoje, kuri vyks gegužės mėn. 26 d. Repeticijos vyks ketvirtadieniais, 8 val.v. Kviečiami visi dalyvauti.

chicago

KIENO RANKOSE
LIETUVOS ATEITIS?

Sausio 18 ir 27 dienomis paskaitas Čikagos Jaunimo Centre ir Ateitininkų namuose skaitė sociologė dr. Meilutė Taliūnaitė-Bartusevičienė. Ji neseniai atvyko į trijų mėnesių stažuotę "Visiting scholar" teisėmis Illinois Universitete Champaign-Urbanoje.

Paskaitose prelegentė taikliai apibūdino socialinę-politinę padėtį Lietuvoje. Pasinaudodama naujausių sociologinių tyrimų medžiaga, nusvietė įvairių Lietuvos žmonių grupių padėtį visuomenėje. Tai yra svarbu, nes tik nuo žmonių nuoseklumo ir jų interesų priklausys, kokios Lietuvos gyventojų grupės rėms naująją Lietuvos valstybės kūrimo politiką ir kokia

Sociologė iš Vilniaus dr. Meilutė Taliūnaitė-Bartusevičienė uždegė žvakę, prisimenant sovietinio teroro aukas Vilniuje, prieš savo paskaitą. Įvykusi š.m. sausio 18 d. Jaunimo Centre, Chicagoje. Nuotr. Ed. Šulaitis.

bus Lietuvos ateitis. Gilesnis visuomenėje vykstančių procesų supratimas įgalino objektyviau įvertinti K. Prunskienės vadovaujamos vyriausybės atsistatydinimo situaciją.

Kitoje paskaitoje daugiau dėmesio skirta Lietuvos jaunimo padėčiai, jo galimybėms pasiekti ekonominį savarankiškumą, sutvarkyti savo buitį, užimti aukštesnę padėtį visuomenėje. Paskaitoje apibūdintas tėvų vaidmuo, formuojant vienokią ar kitokią jaunimo gyvenimo kelią, teikiant materialinę pagalbą savo vaikams. Taip kaip jaunimas išsivaiduoja savo gyvenimo perspektyvas, atskleidžia ir šandieninės Lietuvos suteikiamas galimybes siekti geresnio gyvenimo.

PASAULIO LIETUVIŲ
SPORTO ŽAIDYNĖS
LIETUVOJE

Kaip žinome, šią vasarą liepos 27 - rugpjūčio 4 d.d. įvairiuose Lietuvos miestuose bus pravestos IV-sios PASAULIO LIETUVIŲ SPORTO ŽAIDYNĖS. Jau daugiau negu metai laiko, Lietuvoje sparčiai vyksta joms parengiamieji darbai. Tų darbų nesustabdė nė sovietinės kariuomenės siautėjimas ir jos kruvinai žygių Vilniuje šių metų pradžioje.

Šioms žaidynėms rengėsi ir išeivijos lietuviai. Jau buvo pakėlę sparnus ten važiuoti apie 400 išeivių lietuvių sportininkų. Tačiau paskutiniai šūripūs įvykiai tėvynėje kai kuriuos entuziastus išgąsdino ir jie buvo pradedę sakyti, kad tos žaidynės iš viso neįvyks.

Tačiau tai netiesa. Sausio mėn. antroje pusėje Lietuvoje lankėsi Šiaurės Amerikos Fiz. Auklėjimo ir Sporto Sąjungos narys Rimantas Dirvonis, kuris kalbėjosi tuo reikalu su žaidynių rengimo komiteto nariais Vilniuje. Jie pabrėžė, kad jokios kalbos apie žaidynių atšaukimą niekada nėra buvę. Rengėjai kaip tik akcentuoja, jog šiuo metu joms teikiama ypatinga reikšmė, nes jos bus ne tik sportinė, bet ir politinė demonstracija.

Žinoma, yra šokių tokių galimybių, kad ne visi išeivijos sportininkai ir vadovai gaus įvažiavimo vizas (nors paskutinėmis dienomis padėtis ten yra

gerokai pasitaisiusi), tačiau tas faktas neturi atbaidyti nuo rengimosi važiuoti. Juo daugiau sportininkų iš išeivijos nuvažiuos, juo rengėjams ir Lietuvos žmonėms bus parodyta, kad išeiviai labiau domisi savo kraštu.

Esame gavę dviejų puslapių rašinį iš šių žaidynių organizavimo štabo, kuriam pasakojama apie jau atliktus ar užsimotus darbus. Čia nurodyti net 25 tų darbų punktai. Kai kuriuos iš jų čia pažymime:

Kartu su Lietuvos sporto federacijomis sudarytas IV PASAULIO LIETUVIŲ SPORTO ŽAIDYNIŲ GRAFIKAS. Kreiptasi į Vilniaus, Kauno ir kitų miestų gyventojus su prašymu žaidynių metu priimti svečius iš užsienio sąrašai, susisteminti siūlomus gyvenamąsias vietas, atsižvelgiant į jo kokybę, pradedamas pasiūlyto ploto sąlygų tikrinimas.

Sukurta IV Pasaulio Lietuvių Sporto Žaidynių emblemą ir numatyta jos naudojimo tvarka.

Numatyta 50 pavadinimų IV PLSŽ apdovanojimo ir kitos atribucijos bei suvenyrų ir kitų gaminių su žaidynių emblema projektavimo ir gamybos programa.

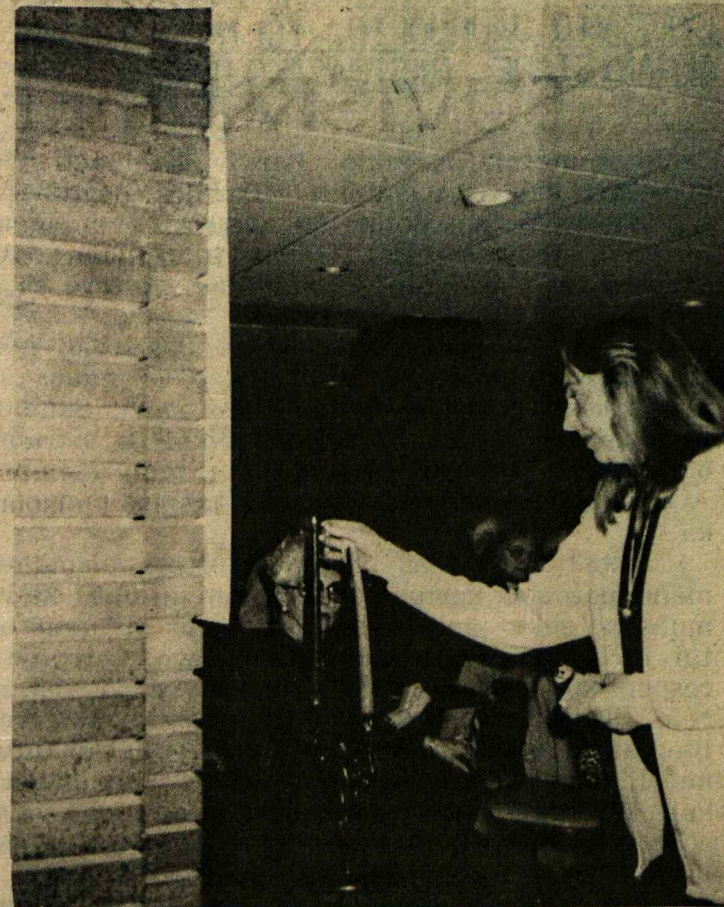
Kreiptasi į finansų ministeriją dėl lėšų IV PLSŽ surengti. Parengtas ir Kaune aptartas žaidynių atidarymo ceremonijų projektas (autorius K. Motuza).

Taip pat atspausdinti net 3 šių žaidynių plakatai (vienas Jugoslavijoje ir du Lietuvoje); žaidynių tema bus išleisti kišeniniai kalendoriai, rengiami du žaidynių leidiniai, tariamasi dėl žaidynių laikraščio ir kt.

Čia tik dalelė visų atliktų ar numatytų darbų. Kaip matyti, į šį reikalą žiūrima rimtai, profesionaliai. Į pasirošimo darbus įtraukti šimtai žmonių ir jų skaičius vis didėja.

Tad laikas rimčiau pajudėti ir išeivijos lietuviams sportininkams, vadovams, rėmėjams ir visiems geros valios tautiečiams. Tie, kurie nenori ar negali važiuoti, turėtų finansiniai paremti tuos, kurie važiuoja. Kaip minėta, tai nebus vien tik sportinė, bet ir politinė Lietuvos ir išeivijos lietuvių demonstracija, kuri ypatingai šiuo metu yra labai reikalinga bei svarbi.

Ed. Šulaitis

Sociologė iš Vilniaus dr. Meilutė Taliūnaitė-Bartusevičienė uždegė žvakę, prisimenant sovietinio teroro aukas Vilniuje, prieš savo paskaitą. Įvykusi š.m. sausio 18 d. Jaunimo Centre, Chicagoje. Nuotr. Ed. Šulaitis.

BACK
THE FUTURE

Hire a Student.

This summer, back the future of Canada's workforce - provide a high school, college or university student with practical on-the-job work experience.

Under Challenge '91, the Government of Canada's summer employment program for students, organizations of all kinds - private businesses, municipalities and non-profit groups - are eligible to apply for funding assistance that supports

the creation of summer job opportunities for students.

Apply now through your local Canada Employment Centre - listed under Employment and Immigration Canada in the blue pages of your telephone directory.

Back the future. Become a Challenge '91 employer. It's good for students, employers, and the future of Canada.

Challenge '91

Applications must be postmarked no later than March 15, 1991

Government of Canada
Minister of State for Youth

Gouvernement du Canada
Ministre d'État à la Jeunesse

Canada

PARAMA

LIETUVIŲ KREDITO
KOOPERATYVAS

MOKA:

9½% už 90 dienų term. indėlius
9½% už 6 mėn. term. indėlius
9½% už 1 m. term. indėlius
9 % už 2 m. term. indėlius
9 % už 3 m. term. indėlius
9½% už 1 m. GIC mėn. palūk.
10½% už 1 m. GIC invest. pažym.
10 % už 2 m. GIC invest. pažym.
10 % už 3 m. GIC invest. pažym.
9 % už RRSP ir RRIF ind. (variable rate)
10½% už RRSP ir RRIF 1 m. term. ind
10 % už RRSP ir RRIF 2 m. term. ind
10 % už RRSP ir RRIF 3 m. term. ind
9 % už namų planą - OHOSP (v.r.)
8 % už taupymo sąskaitą
8½% kasd. pal. sąsk. virš 10.000
6¼% už kasd. pal. čekių sąsk.

IMA:

už asmenines paskolas nuo... 12¼%
už nekilnojamo turto paskolas (mortgages): su nekeičiamu nuošimčiu (fixed rate)
1 metų 11¼%
2 metų 11¼%
3 metų 11¼%
su keičiamu nuošimčiu (variable rate)
1, 2 ar 3 metų... 11¼%
Asmenines paskolas duodame iki \$65,000 ir mortgijas iki 75% (kai nurodo turto. Kitos paskolos: (Line of Credit) ir antirentni mortgijai.

AKTYVAI VIRŠ 82 MILIJONŲ DOLERIŲ

Visų namų gyvybė apdrausta santaupų dydžiu, bet ne daugiau \$2,000. Asmeninės paskolos mirties atveju apdraustos iki \$15,000. Nemo-kamas čekių ir sąskaitų patarnavimas. Gaunama piniginių pertal-dos, kelionės čekiai (American Express).

KASOS VALANDOS: pirmadieniais, antradieniais ir trečiadieniais - nuo 9.30 v. ryto iki 3.30 v. po pietų; ketvirtadieniais ir penktadieniais - nuo 9.30 v. ryto iki 8 v. vakaro; šeštadieniais - nuo 9 v. ryto iki 1 v. po pietų

BŪSTINĖ: Lietuvių namai -

1573 Bloor Street West, Toronto, Ontario M6P 1A6
TELEFONAS: 532-1149

PRISIKĖLIMO
PARAPIJOS KREDITO KOOPERATYVAS

999 College St. Toronto, Ontario M6H 1A8

Telefonai: (416) 532-3400 ir 532-3414

KASOS VALANDOS: Pirmadieniais, antradieniais ir trečiadieniais - nuo 9.30 v. ryto iki 3.30 v.p.p.; ketvirtadieniais ir penktadieniais - nuo 9.30 v. ryto iki 8.00 v.v.; šeštadieniais - nuo 9.00 v. ryto iki 1.00 p.p.; sekmadieniais nuo 9.00 v. ryto iki 12.30 v.p.p. SKYRIUS ANAPILYJE: Sekmadieniais nuo 9.30 v. ryto iki 1.00 v.p.p.

MOKA UŽ:

90-179 d. term. ind. 9½%
180-185 d. term. ind. 9½%
1 metų term. indėlius 9½%
2 metų term. indėlius 9½%
3 metų term. indėlius 9½%
1 metų GIC-met. palūk. ... 10½%
2 metų GIC-met. palūk. ... 10½%
3 metų GIC-met. palūk. ... 10½%
1 metų GIC-mėn. palūk. ... 10 %
RRSP, RRIF ir OHOSP.... 9½%
RRSP ir RRIF-1 m. term. ind. 10½%
RRSP ir RRIF-2 m. term. ind. 10½%
RRSP ir RRIF-3 m. term. ind. 10½%
Taupomąją sąskaitą 8½%
Kasd. pal. taupymo sąsk. 8½%
Kasd. pal. čekių sąsk. 5½%

IMA UŽ:

Asmenines paskolas nuo 13 %
Sutarties paskolas nuo 13 %
Nekiln. turto paskolas:
Su nekeičiamu nuošimčiu
1 metų 12 %
2 metų 12 %
3 metų 12 %
Su keičiamu nuošimčiu
1, 2 ir 3 metų 12 %

Draudžiame asmenines ir sutarties paskolas iki \$15,000 ir narių gyvybę iki \$2,000 už santaupas laikomas lėšų, čekių ir taupymo sąskaitose.

Duodame asmenines paskolas iki \$50,000 ir mortgijas iki 75% (kai nurodo turto vertę. Parduodame pinigines pertalidas (money orders) ir kelionių čekius (traveler's cheques). Nėmame mokesčio už išrašytus čekius bei apmokamas (vairias sąskaitas).

AKTYVAI VIRŠ 47 MILIJONŲ

Mūsų tikslas - ne pelnas, bet sąžiningas patarnavimas

Patarnavimas - greitas ir tikslus!

V. Dauginis - telefonai (416) 533-1121, (416) 822-8480
Lilija Pacevičienė - telefonai (416) 533-1121, (519) 853-3652

* GAISRO * AUTOMOBILIŲ * ATSAKOMYBĖS *
* GYVYBĖS * KOMERCINĖ *

DRAUDA - INSURANCE

Walter V. Dauginis Insurance Broker Limited,
1613 Bloor St. West, Toronto, Ont., M6P 1A6
(416) 533-1121 FAX 533-1122

Kviečiame į LIETUVIŠKŲ FILMŲ FESTIVALĮ

"LIETUVA VILTIES IR KANČIOS METAIS"

SKIRTA LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĖS ATSTATYMO
KOVO 11 DIENOS PIRMOSIOMS METINĖMS

VIETA IR LAIKAS

- * 1991, kovo mėn. 13 ir 14 d.d. 7:00 - 10:00 vakarais
St. Henri Gimnazijos salėje, 4115 St. Jacques St. W.
- * 1991, kovo 14 d. 9:00 - 12:00 ryto,
Cinémathique, 335 de Maisonneuve E., (Metro-Berri)

VAIDYBINIAI FILMAI:

- * "Vaikai iš Amerikos viešbučio", rež. R. Banionis
- * "Moteris ir keturi jos vyrai", rež. A. Puipa
- * "Bilietas į Taj Mahal", rež. A. Puipa.

DOKUMENTINIAI FILMAI:

- * "Sugrižimas" rež. P. Abikevičius
- * "Dosje", rež. E. Zubavičius
- * "Romas Kalanta", rež. A. Banionis, A. Šiuša
- * "Dar syki į Lietuvą" rež. E. Zubavičius
- * "Lietuva... žodžiai į sąžinę"

FILMŲ FESTIVALIJE dalyvauja visi režisieriai.
FILMAI bus rodomi placiame ekrane.
VISI FILMAI su angliškais užrašais.

Dalis lėšų bus skiriama KRUVINO SEKMADIENIO AUKOMS.

PAKVIETIMAI gaunami pas: P. Adamoni, tel: 722-3545,
R. Piečaitienę, tel: 767-8779
ir RŪTOS KLUBE.

Pakvietimo auka - \$8.00
Į tris seansus - \$20.00

Atsiveskite savo bendradarbius, draugus, pažįstamus.

PARENGIMŲ KOMITETAS

montreal

PIRMA KARTA LIETUVIŲ PROFESIONALŲ FILMAI MONTREALIJE

Filmų Festivalyje bus rodomi kūriniai, kurie laimėjo pripažinimus Europos valstybėse- Londone, Paryžiuje, Romoje, Berlyne ir taip pat New Yorke, JAV. Kai kurios jų laimėjo tarptautines premijas.

Trumpai aptariama taip-
SUGRIŽIMAS: jaudinanti Sibiro kankinių istorija, kurią išgyveno apie 400.000 lietuvių, ištremtų 1941-1953 metais;
DOSJE: Filme, kaip teisminėje byloje yra parodyti nuostoliai Lietuvos Respub-

likai ir jos piliečiams, kuriuos jie patyrė dėl sovietinės okupacijos, pradedant 1940 m., kai į Rusiją buvo išvežtas Lietuvos auksas, pinigai, kitas turtas ir baigiant 1990 m. ekonomine blokada;
ROMAS KALANTA: 1972 m. gegužės mėn. susidegino 19-metis Romas Kalanta. Tai buvo pirmą tautinio protesto akcija visuotinės baimės metais. Filmas pasakoja apie jauną lietuvių tautos didvyrį;
DAR SYKI LIETUVA - pasakojama Lietuvos psichologinio, tautinio ir valstybinio atgimimo istorija, supažindina su pagrindiniais politiniais, dvasiniais ir religiniais Lietuvos atgimimo veikėjais. Filmas 4-ų dalių-

Respublika, Sąjūdis, Auka, Visi Kartu;
VAIKAI IŠ HOTELIO "AMERIKA". Vaidybinis filmas apie jaunosios kartos, protestuojančios prieš smurtą terorą, KGB persekiojimus, veiksmus. Vyksta Kaune;
MOTERIS IR JOS KETURI VYRAI: vaidybinis filmas, tarptautinio festivalio laureatas. Veiksmas vyksta 19 a. Lietuvos pajūryje;
LIETUVA-ŽODIS Į SĄŽINĘ - paskutiniųjų įvykių filmas. Atsilankydami, pasikvidami atvykti ir kanadiečius draugus, pažįstamus, profesionalus kitataučius - pagerbsime MUSŲ ŠVIESIAJĄ KOVO 11-TOSIOS DIENĄ ir PIRMASIAS JOS METINES!
PRIMINSIME, KAD LIETUVAI PRIPAŽINIMO REIKIA D A B A R. b.

• Montrealio Auksinio Amžiaus lietuvių klubas RŪTA savo metiniame susirinkime vykusiam sausio mėn. 30 d. iš gerai tvarkomo išdo Lietuvos Pagalbos Vajui paskyrė \$2.000 auką.

Po rinkimų, naujon valdybą įeina: Seselė Paulė, Julius Jurėnas, Petronėlė Juškevičienė, Elena Kerbelienė ir Bronė Mačiškienė. Revizijos komisija liko ta pati: Jonas Seidys, Kostas Toliušis ir Vally Viliušienė.
Susirinkimas baigtas kava ir užkandžiais.

LIETUVIS SAUDI ARABIJOJE

Dr. Edvardas-Aidas JUODIS, radiologijos specialistas, eilę metų dirbęs universiteto specialybeje Kanados kariuomenės tarnyboje, neseniai buvo pašauktas darbu į Saudi Arabiją. Jo laukia sugrįžtant motina Eugenija ir žmona su dviem vaikais.

Linkime jam geriausios sėkmės!

MONTREALIO LIETUVIAI MINĖJO VASARIO 16-TĄJĄ

Šiemet VASARIO 16-toji, Lietuvos Nepriklausomybės atstatymo 73-čioji šventė buvo minima iškilmingomis pamaldomis, dalyvaujant organizacijų vėliavoms, Montrealio Ausros Vartų ir Šv. Kazimiero parapijų bažnyčiose.

Turiningą pamokslą pasakė svečias iš Ottawos, kun.dr. V.Skilandžiūnas.

Pagrindinis minėjimas vyko A.V. parapijos salėje. Abi šventovės ir salė buvo pilnos dalyvių. Minėjimą filmavo TV bei Radio stoties darbuotojai, atsilankė žymūs svečiai - kitų tautybių atstovai, pasveikinę ir ypatingai pagerbę Lietuvos žriones ir Lietuvos vyriausybę šių metų kritikoje situacijoje. Rastu taip pat gauta sveikinimų.

Pirmą kartą Montrealyje Vasario 16-tosios proga atsilankė ir idomų žodi pasakė atvykusi iš Toronto PLB vicepirmininkė Gabija Petruskienė, o meninę dalį atliko taip pat pirmą kartą pas mus solistė Marytė Bizinkauskaitė-Bildienė su savo akompaniatore Dixie Ross-Neill.

Programa buvo idomiai suplanuota ir gerai apipavidalinta, ypač Vinco Piečaičio ir dr. Remigijaus Satkausko, KLB Montrealio A-kės valdybos narių. b.

/Plačiau- kitame "NL" numeryje/.

VILKIUKŲ ŽIEMOS

STOVYKLA

Montrealio Vilkiukai kviečiami stovyklauti KOVO mėn.22-23-24 d.d. TAMARAKUTA Boy Scouts of Canada stovyklavietėje. Ji randasi apie 1 val. kelio nuo Montrealio, Laurynijos kalnuose.

Stovyklai vadovaus Gintaras Nagys, Rimas Piečaitis, Romas Otto s.j., Romas Otto jr.

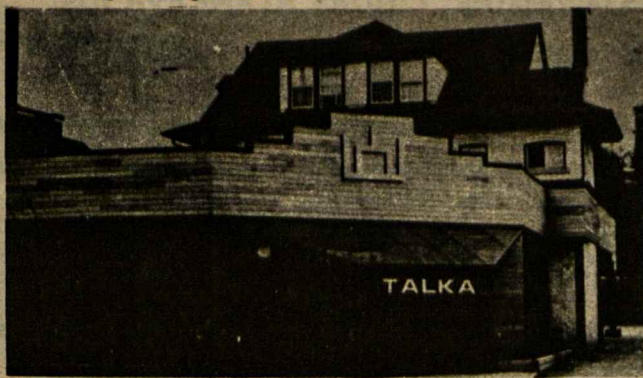
Programoje: žiemos sportas ir Vilkiukų žiemos stovyklavimo specialybės darbai.

Papildomos žinios bus išsiųstos kiekvienam Vilkiukui su laišku.

Daugiau informacijų gausite pas Gintarą Nagį, tel:683-6147.

Vienintelis lietuvių bankelis Kanadoje

Išsikūręs nuosavyse namuose

HAMILTONO LIETUVIŲ KEEDITO KOOPERATYVAS "TALKA"

830 Main Street East, HAMILTON, Ontario L8M 1L6

Tel. 544 - 7125

AKTYVAI PER 34 MILIJONUS DOLERIŲ

MOKAME UŽ:	IMAME UŽ:
kasd. pal. čekių sąsk. iki ... 8%	asmeninės paskolas15,25%
santapus 7%	nekiln. turto pask. 1 m.11,75%
kasd.pal.taupymo s-ta ... 6,5%	nekiln.turto pask. 3 m.12%
90 dienų indėlius 9,75%	Nemokamas čekių ir sąskaitų apmokėjimo patarnavimas.
1 m. term. indėlius 10,25%	Nemokama narių gyvybės drauda pagal santaupų dydį iki \$2.000 ir asmeninių paskolų drauda iki \$25.000.
1 m. term.ind.mėn.pal 9,75%	
3 m. term.indėlius 10,25%	
RRSP ir RRIF (pensijos) . 8%	
RRSP ir RRIF 1 m. 10,5%	
RRSP ind. 3 m. 10,5%	

Darbo valandos: pirmadieniais, antradieniais ir ketvirtadieniais - nuo 10 v. ryto iki 5 v.p.p., trečiadieniais - nuo 10 v. ryto iki 1 v.p.p., penktadieniais - nuo 10 v. ryto iki 7 valandos vakaro, šeštadieniais - nuo 9 v. ryto iki 12 v. ryto.
Lėpos-rugpjūčio mėn. šeštadieniais uždaryta

NETTOYEURS

CLEANERS

20% NUOLAIDA SU ŠIA KORTELE

NOM/NAME: _____ DATE: _____

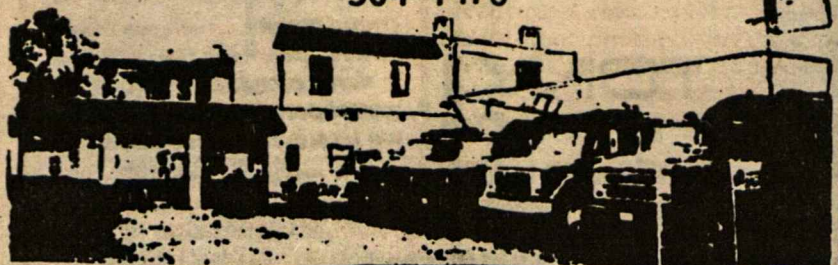
7661-A Centrale, LaSalle
459-90 Ave., LaSalle

Tel: 365-4412
365-7146
365-1143

GUY RICHARD ROOFER—COUVREUR 7725 George LaSalle

Geriausios patarėjas ir darbe atliekantis stogdengys
GUY RICHARD, kuris jau seniai lietuviams patarnauja.
Darbą atlieka sąžiningai ir prieinamomis kainomis.
Stogo dengimui ar taisymui skambinkite tel.

364-1470

VOKIETIJA ŠIANDIEN PRO AMŽIŲ PRIZMĘ

D. N. Baltrukonis

/ tęsinys /

HEIDELBERG'AS

Peiškylų Reino upe, Triero mieste, - dabar mūsų dėmesys nukrypo į kitą istoriniai svarbų Vokietijos miestą - HEIDELBERG'Ą.

"Ich hab mein Herz
In Heidelberg verloren".

Kas nežino šios Heidelbergo universiteto studentų dainelės? Ak, Heidelberg'as! Tas senas universiteto miestas! Tai ar ne pats vyriausias savo amžium universitetų miestas Vokietijoje? Jis yra trečias Europoje, po Prahos ir Vienos universitetų.

Heidelberg'as, jo gražuolė pilis, universitetas, senos studentų tradicijos, surištos, žinoma, ir su čia pagarsėjusiu vynu bei geru vokišku alumi. Visa tai sudarė tą magišką trauką būtinai čia mums visiems apsilankyti, juoba, kad visi esame akademiško skonio daugiau ar mažiau paragavę.

Asmeniškai lankausi šiame istorija ir žmogaus kultūra bei civilizacija pagarsėjusiame mieste jau kelintą kartą. Tačiau mano svečiams iš Lietuvos tai buvo pirmieji. Mane asmeniškai istorija, architektūra, archeologija, antropologija visuomet traukė ir imponavo. Ak, man patinka ir kalbos, fizika, bei chemija, muzika ir kiti menai bet kiek ta maža žmogaus galvelė aprėpti begali?

Truputis apie Heidelbergo miesto ir srities istoriją

Heidelbergo miesto vietovė buvo žmogaus apgyventa jau nuo priešistorinių laikų. 1907 metais MAUER vjetovėje, netoli Heidelbergo buvo rasta priešistorinio žmogaus, pavadinto "Homo Heidelbergensis", gyvenusio prieš 550,000 metų, apatinis žandikaulis. Apie 400 m. B.C. čia buvo gyvenama keltiškos (celtų) giminės žmonių. Netoli Heidelbergo yra rasta jų kulto liekanų (ratais sudėliotų akmenų).

Romėnai čia isikūrė apie 80 A.D. Čia jie pastatė tvirtovę ir tiltą per Nekarą upę. Tas tiltas, nors daug kartų atnaujintas, tebestovi ir nūnai. Romėnai turėjo čia, aukščiausioje kalnų vietovėje, ir savo signalizacijos punktą. Ši vietovė vardu "Heidelberch" yra istoriškai paminėta 1196 metais, o 1225 metais jau minima pilis (tvirtovė) - Heidelberg.

Svarbiausias kultūrinis įvykis Heidelbergo istorijoje buvo 1386 metais, kai Didysis Kunigaikštis (Kurfurstas) Ruprechtas I-is įsteigė Heidelbergo universitetą. Tai buvo III-is universitetas Europoje, po Prahos ir Vienos, ir pirmasis Vokietijoje.

1400 metais Ruprechtas I-is tampa Vokietijos karaliumi. Jis pastatydina Heidelbergo pilyje kairiuosius rūmus, kurie dabar, deja, tik griuvėsių formoje teišlikę. Pilis nuolat didinama vis naujais pastatais. Protestantizmas (Reformacija) Heidelberge išsigalėjo apie 1530-tuosius metus. Kunigaikštis Ott-Heinrich pastato dešinią pilies korpusą. Tai buvo bene gražiausias renesansinis pastatas šiaurės Alpių. Ypač architektūriniai brangūs buvo jo frontonas, stebuklingai išlikęs iki šių dienų. Tačiau 1537 metais, siaučiant baisiai audrai, žaibas padegė vieną iš pilies pastatų, nuo ko pilis labai smarkiai nukentėjo.

Sekantis simtmetis Heidelbergui bei palatinatui buvo itin nelaimingas. Laikė 30-ųjų metų karo, (1618-1648 m.) Heidelbergas ir palatinatas netenka net 75% savo gyventojų. Miestas ir pilis yra užimta. Okupacinis vadas Tilly 1622 m. į Romą išveže nepaprastai turtingą Heidelbergo universiteto biblioteką. Miestas ir apylinkė apgyvendinama Valais, Flamais bei Hugenotais.

Tačiau didžiausia neganda Heidelbergą ištiko laike, taip vadinamą, Paveldėjimo karų 1688-1693 metais. Heidelbergo pilis kapituliuavo Prancūzų armijai. Prancūzai labai žiauriai nusiaubė pilį ir dalį miesto. 1693 metais Heidelbergas vėl užimamas Prancūzų. Šįkart jie susprogdino visas miestą gynusias fortifikacijas, pilies didžiulius kampinius bokštus. Prancūzų vandalai išplėšė visas šventoves, iš požemių išvilkė karalių bei kitų didikų karsčius su palaikais. Šiuos išmėtė po gatves, metalinius karsčius išsigabeno kaip karo grobį. Didelė dalis miesto buvo visai išdeginta. Tai buvo Heidelbergo baisiausi laikai. Tik per stebuklą išliko kai kurie pilies architektūriniai paminklai, bei kai kurios miesto bažnyčios, nors ir gerokai vandalų nusiaubtos.

1742-99 metais kunigaikštis Karl-Theodor imasi vėl atstatyti Heidelbergo miestą ir pilį, taipgi universitetą. Jis atstatė ir garsųjį Romėnų tiltą su visomis statulomis ir bokštais 1788 m. Atstatytas ir atidaromas taipgi ir pats universitetas.

18-is ir 19-is šimtmečiai Heidelbergui jau buvo žymiai palankesni. Čia 1815 m. susitiko "Šventosios Sąjungos" prieš Napoleoną trijų galybių galvos: Austrijos imperatorius, Rusijos caras ir Prūsijos kaizeris. Pirmasis geležinkelis pravestas čia 1840 m. Pilis ir Romėnų tiltas pirmąkart apšviečiami "Bengalio" šviesomis.

20-is amžius Heidelbergui buvo gana geras. 1920-33 m. Heidelbergo universitete pasižymėjo visa eilė daktarų: Czerny, Erb, Krehl etc., taipgi mokslininkai: Rohde, Veber, Gundolf ir kiti.

Antrojo (1939-45 m.) pasaulinio karo sunaikinimų Heidelbergas laimingai išvengė. Teigiama, jog Alijantai per radiją vokiečiams pareiškė: "Wir werden Heidelberg schonen, damit wir dorthin konntnen wohnen". Ypač sėkmingas buvo Amerikiečių armijos atvykimas. Abiejų kariuomenių (Vokiečių bei Amerikiečių) vadų derybos išgelbėjo miestą nuo bet kokių karo veiksmų. Ypač nepaliesti liko tiltai per Nekarą. Tai įvyko dėka taipgi labai tolerantiško ir kilnaus amerikiečių generolo - Georg Patton.

(Bus daugiau)

LAIDOJIMO ĮSTAIGA

FUNERAL HOME

J.F. WILSON & SONS Inc.

123 Maple Blv., 5784 Verdun Av

Chateauguy, Que. Verdun, Que.

Tel: 691-4763 * Tel: 767-9956

MODERNIOS KOPLYČIOS

NAUJŲJŲ 1991 METŲ sutikimo, kurį tradiciniai buvo surengusi L.K. MINDAUGO Šaulių Kuopa vaizių darbuotojai. Iš dešinės vyr. šeimininkė Petronėlė Šnapkauskienė, taktininkai E. Kirsutienė, Šnapkauskienės dukra Laima ir sūnus Gediminas, šeimos draugas to pakraščiu, įskaitant Kanadai priklausančių St. Lawrence jūrų kelią, Trans-kanadiškąjį vieškelį, geležinkelius ir įstaigas tarpkontinentinių oro ir telekomunikacijos tarnybų. Taip pat nurodoma, ką gali daryti kiekvienas Kanados pilietis, norintis išsaugoti tai, kas priklauso Kanadai. Knygą galima užsisakyti Thornhill Publishing, 21 Lakeshore Rd, Unit 712, POINTE CLAIRE, P.Q., H9S 5N3. Knygos pavadinimas: "Partition- The Price of Quebec's Independence", by dr. William Shaw & Lionel Albert. Kaina- kartu su pristatymu- \$11. Inf.

ISLEISTA KNYGA APIE GALIMUS KANADOS PASIKEITIMUS

Dr. William Shaw ir Lionel Albert parašė ir išleido knygą aktuoliu Kanados valstybės klausimu. Joje nagrinėjamos geografinės ir teisines aplinkybės, jeigu Quebec'o provincija nutartų atsiskirti nuo Kanados ir kurti savo atskirą valstybę. Nagrinėjama, kokias teises turi Kanada pagal Konstitucijos 1982 m. paskelbtas taisykles 42(1)(f). Kanados ateitis, rašoma, priklausys nuo tų taisyklių įgyvendinimo. Knygoje nurodoma, kas turėtų priklausyti Kanadai: Rupert's regionas, nes Kanadai tapus valstybe 1867 m., Rupert's Land net nebuvo Quebec'o provincijos dalimi. Tai - Kanados teritorija. Diskutuojamas Kanados koridorius su Patjūrio provincijomis ir Atlan-

• Aukšto Tautos Fondai: - Juozo Giedraičio 80-ties m. amžiaus sukakties proga, aukšto \$80 - Zuzana Giedraitienė; - a.a. E. Gerhardenės atminimui \$10- aukšto J. Dragūnienė; \$25 - V. Murauskas. Visiems aukotojams dėkoja Tautos Fondo Atstovybė Montrealyje

(Dr. JONAS MALISKA)
Tel.: 866-8235

Dr. MICHEL HUYNH
Tel.: 866-9297
D.D.S.

DANTŲ GYDYTOJAI-CHIRURGAI
1440 St. Catherine St. W. Suite 701
Montreal, P.Q. H3G 1S5

Dr. PHILIP STULGINSKIS
Dental Surgeon,

DANTŲ GYDYTOJAS-CHIRURGAS
8606 Centrale, (kamp. 45 Av.)
Suite 209, LaSalle, Qué.
H5P 1N5. Tel. 364-4658.

M. CUSSON VAISTINĖ

7635 Central St., Ville LaSalle, P.Q. H8P 1L2
Atidaryta kasdien nuo 9-10 v.v.
Šeštadieniais nuo 9 - 9:30 v.v.
Sėkmadieniais: nuo 10- 9:30 v.v.
Tel.: 366-9745 ir 365-0505

ROYAL VICTORIA HOSPITAL, Tel: (514)-842-1231,
687 Pine Ave, West, Ext. 1663
Montreal, Que. H3A 1A1

H.J. ADOMONIS, M.D., C.M.

4589 Park Ave., Tel: (514)-842-9211.
Montreal, Que. H2V 4E4

Dr. A.S. POPIERAITIS

B.A. M.D. MSc. L.M.C.C. F.R.C.S. (c)
MEDICAL ARTS BUILDING
1538 Sherbrooke St. W. Suite 215, Montreal,
Qué. H3G 1L5 Tel.: 931-4024

Notarė

RŪTA POCAUSKAS-RUDINSKAS
1170 St. Mathieu, Suite 100,
Montreal, Qué., H3H 2H5
FAX: 937-3763
Tel: 937-3729

Notaras

J. BERNOTAS
Suite 1143, Sun Life Building,
1155 rue Metcalfe, Montreal, Qué. H3B 2V6
Tel.: (514)-871-1430

MONTREALIO LIETUVIŲ JAUNIMO SĄJUNGA

ir
BROMONT LITAS
Kviečia Visus
į slidinėjimo vakarą
"Night Skiing",
kuris įvyks šeštadienį, vasario 23 dieną.
Autobusas išvažiuos nuo A.V. parapijos 2:00 val.p.p.
Prašome užsiregistruoti prieš vasario 20 d.
Skambinti: Vyteniu Jirkui Lanai Lukoševičiūtei
365-5417 769-1608

• Rekolekcijos Šv. Kazimiero parapijoje Rekolekcijos vyks savaitgalį prieš Verbų Sekmadienį, kovo 21-24 d.d. Jas praves Lietuvos Kankinių P-jos vikaras, kun. J. Braukyla iš Mississauga, Ont.

1991 m. KOVO mėn. 3 d. SEKMADIENI

Šv. KAZIMIERO ŠVENTĖ

Šv. KAZIMIERO PARAPIJOS SALĖJE
3426 Parthenais

11 val. - Iškilmingos pamaldos.

Po pamaldų - BALIUS

PROGRAMOJE : • ĮVADAS

• BARAS • VAIŠĖS • MUZIKA • LOTERIJA

VISI MALONIAI KVIETIAMSI DALYVAUTI!

PARAPIJOS KOMITETAS

AUTOMOBILIŲ APDRAUDA

(QUEBEC PROVINCIJOJE)

KAIP GAUTI PIGESNĘ APDRAUDĄ

Apsidrausk bendrovėje, kuri turi pirmos atsakingos nelaimės 5-6 metų laikotarpįje dovanojimo planą.

Venk auto nelaimių, nevažinėk blogu oru be ypatingo reikalo. Apsaugok automobilį nuo vagystės.

Apdrausk naują automobilį pagal naujo automobilio atpirkimo vertę.

JAV ir Kanados gamybos nusistovėjusių modelių draudimo kaina yra mažesnė už importuotų ar visai naujų modelių.

TEIRAUKIS:

Adamonis Insurance Agency Inc.
Tel.: 722-3545

PARDUODAME APARATŪRĄ, TINKAMĄ LIETUVAI:
video kameras, video įrašymo aparatus, televizijos, radijo, magnetofonus, bevielius telefonus gausite papigintomis kainomis pas: R/C LEON SERVICE,
5887 Sherbrooke St. W. Montreal tel.: (514) 488-3363
Toronto tel.: (416) 886-7659

Aparatai yra šių firmų: Toshiba, Akai, Aiwa, National Panasonic M7, GVC, NEC, Sony, Sanyo.

Two kassete radio - \$129.- Video nuo \$399.-
Video camera : \$1499.-

Maurice Electrique Ltée

ENTREPRENEUR ÉLECTRICIEN ELECTRICAL CONTRACTOR

MAURICE ANTONIUK - ELEKTROS ŠILDYMO SPECIALISTAS
102A, ALLION
LASALLE, QUÉ. H8P2C5 TEL: 366-5484

Maurice Kaplan

KAILIŲ SIUVĖJAS

- Didelis pasirinkimas gatavų paltų
- Saugojimas vasaros laiku (Storage)
- Taisau ir remodeliuoju
- Siuvu ir parduodu.

1449 rue St. Alexandre, Telefonai:
Suite 500 A. 844-7307 ir 288-9646
Montreal, P.Q. H3A 2G6

TONY PHOTO STUDIO

PORTRAITS
PASSEPORT • COMMERCIAL
MARRIAGE • WEDDINGS
5220 ch. QUEEN MARY rd.

TONY LAURINAITIS

MONTREAL, P.Q. H3W 1X5 Tel. 481-6608

• Viktorija Lukoševičienė, minėdama savo vyro a.a. Kosto Lukoševičiaus mirties 20-metį, aukoją "NL" \$25.

Nuoširdžiai dėkojame. "NL" VILNIUS, 232043, LIETUVA.

• NORI SUSIRAŠINĖTI 13 metų amžiaus moksleivė iš Lietuvos. Galima rašyti lietuvių arba anglų kalbomis: Irma Andriuškevičiūtė, Žėručio gt.13-57,

1991 METŲ ESKURSIJA Į LIETUVĄ

MONTREALIS - VARŠUVA - VILNIUS

Nuo gegužės 13 d. iki gegužės 30 d. = \$1992.-

Dėl smulkesnių informacijų kreiptis į

L. Stankevičių, 1053 Cr. Albanel, Duvernay.

Laval, Qué, Canada. Tel.: (514)-669-8834.

LITAS

MONTREALIO LIETUVIŲ
KREDITO UNIJA

1475 De Sève, Montreal, Qué., H4E 2A8

TEL.: 766-5827; 766-5830

SKYRIUS: 3907 A Rosemont Blvd.

VISI BANKINIAI PATARNAVIMAI

AKTYVAS - virš \$28,000,000 REZERVAS - virš milijono

MOKA UŽ:

Certifikatus	9½%	Taupymo - special.	6½%
Term. indėlius:		Taupymo - su gyv. dr.	6 %
1 metų	8½%	Taupymo - kasdienines	6 %
180 d. - 364 d.	8¼%	Einamos sąsk.	4¼%
120 d. - 179 d.	8 %	RRIF - RRSP - term.	10 %
60 d. - 119 d.	8 %	RRIF - RRSP - taup.	6¾%
30 d. - 59 d.	7¾%		

IMA UŽ:

Nekilnojamą turtą - nuo 11% Asmenines - nuo 12¼%

VĖLYVIAUSIŲ PROCENTŲ INFORMACIJA "LITE"

VISI PATARNAVIMAI NEMOKAMI

KASOS VALANDOS

1475 De Sève	3907 A Rosemont
Pirm. Antradien. Treč.	9:00 - 3:00 (Tik pirm) 10:00 - 2:00
Ketvirtadieniais	12:00 - 8:00 3:00 - 7:00
Penktadieniais	10:00 - 6:00 2:00 - 6:00

SPAUDA IŠ LIETUVOS

Norintieji užsiprenumeruoti "LITERATŪRĄ IR MENĄ", taipogi "Švyturį" iš Lietuvos, gali kreiptis į tų leidinių atstovą Kanadoje ir JAV-se Liudą Stankevičių, 1053 Cr. Albanel, Duvernay, Laval, Que., Canada H7G 4K7, tel: 669-8834.

CFMB

LIETUVIŠKA RADIJO
PROGRAMA

RADIO 1410 MONTREAL

KIEKVIENĄ ANTRADIENI NUO 11.30 IKI 12 val. nakties

Programos Vedėjas: LIUDAS STANKEVIČIUS

1053 Albanel Cr. Duvernay, Laval, P.Q. H7G 4K7
Tel.: 669-8834

GREITAS IR TIKSLUS PATARNAVIMAS

PETRAS ADAMONIS

Tel. Bus.: 722-3545
Res.: 256-5355

GAISRAS • AUTOMOBILIAI • ATSAKOMYBĖ • GYVYBĖ
ADAMONIS INSURANCE AGENCY INC.

3907 A ROSEMONT BLVD. MONTREAL, QUE. H1X 1L7

MONTREAL ENTERPRISES Reg'd

DRAUDA VISŲ RŪŠIŲ

6695 - 35-th Ave., Montreal, P.Q. H1T 3A6

ALBERTAS NORKELIŪNAS, B.A. C.S.C., I.B.

TEL. BUS.: 727-3120 REZ.: 376-3781

TEL.: (514) 767 - 4690

VINCAS PIEČAITIS

1265 LECLAIR, VERDUN, P.Q. H4H 2M4

JONAS & CÔTÉ REALTIES

NEKILNOJAMO TURTO PATARNAVIMAS

TRANS QUEBEC SIDINGS LTD

ALUMINIJAUS DURYS, LANGAI, STOGELIAI,
APKALIMAI ALUMINIUM, PLIENU, PLASTINE
MEDŽIAGA. DARBAS GARANTUOTAS IR
APDRAUSTAS.

Savininkas: MIKE OSKOVICZ

3351 Belair St., Montreal, Que., H2A 2A5
Telefonas: 721-9496